

STRATÉGIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY PRE MLÁDEŽ na roky 2021 – 2028

ÚVOD

Stratégia Slovenskej republiky pre mládež na roky 2021 – 2028 (ďalej aj „Stratégia“) definuje kľúčové oblasti, ciele, opatrenia a indikátory smerujúce k zlepšeniu situácie mladých ľudí. Vychádza z poznatkov a dôkazov o skutočných potrebách mladých ľudí a je výsledkom konštruktívneho dialógu mládeže so zástupcami verejnej správy, regionálnej a miestnej samosprávy, a mimovládneho sektora. Do dva roky trvajúcich konzultačných procesov prípravy Stratégie sa zapojilo viac ako 300 subjektov z celého Slovenska. Stratégia vychádza zo základných zásad, ako sú dôstojnosť, spravodlivosť, rovnosť, rešpekt a autonómia, a súčasne sa opiera o princíp aktívnej účasti, inklúzie a rovného prístupu k príležitostiam.

Mládežnícka politika ako príprava, tvorba, ovplyvňovanie a uvádzanie do praxe širokého spektra opatrení, ktoré priamo alebo nepriamo ovplyvňujú kvalitu života mladého človeka sa realizuje na všetkých úrovniach: medzinárodnej, európskej, národnej, regionálnej a miestnej. Stratégia preto podporuje dosiahnutie zmysluplnej občianskej, ekonomickej, spoločenskej, kultúrnej a politickej účasti mladých ľudí na všetkých úrovniach.

V zmysle Zákona č. 282/2008 Z.z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, sú za mládež považované všetky osoby, ktoré dovŕšili vek najviac 30 rokov, pričom väčší dôraz je kladený na vekovú skupinu od 13 do 30 rokov. Opatrenia, ktoré Stratégia definuje, sa tak dotýkajú veľkej skupiny obyvateľstva (33 % z celkovej populácie) v rôznych fázach ich života. Mladí ľudia nie sú homogénnou skupinou, ale majú rôzne záujmy a potreby, ktoré závisia od ich veku, kultúry, náboženstva, vzdelania, ekonomického statusu a mnohých ďalších faktorov. Stratégia sa snaží reflektovať túto rôznorodosť v jednotlivých oblastiach a opatreniach.

Politika mládeže má silný prierezočný charakter. Práve preto vystupuje do popredia potreba spolupráce a koordinácie. Medzirezortná koordinácia jednotlivých úradov, ktoré ovplyvňujú mladých ľudí v mnohých oblastiach ich života a medzisektorová spolupráca medzi inštitúciami štátnej a verejnej správy, územnej samosprávy, mimovládneho sektora (predovšetkým mládežníckych organizácií) a súkromného sektora sú preto kľúčovým predpokladom pre zabezpečenie efektívnych opatrení smerujúcich k skvalitneniu života mladých ľudí.

Stratégia SR pre mládež nadväzuje na Stratégiu EÚ pre mládež na roky 2019-2027 a stotožňuje sa s jej vymedzením aktuálnej situácie mladých ľudí – podľa nej majú mladí ľudia záujem prevziať kontrolu nad svojimi životmi, zapájať sa a podporovať ostatných.¹ Napriek tomu čelia neistote týkajúcej sa svojej budúcnosti v dôsledku technologických zmien, demografických trendov, diskriminácie, sociálneho vylúčenia, falošných správ či dopadov pandémie COVID-19. Mladí ľudia potrebujú byť odolní a schopní prispôbiť sa rôznym aktuálnym aj budúcim výzvam. Mnoho mladých ľudí je tiež znepokojených globálnymi otázkami ako sú klimatické zmeny, mier a bezpečnosť.

Slovenská republika sa prijatím Stratégie zaväzuje vytvárať také podmienky pre mladých ľudí, ktoré im umožnia naplno rozvinúť svoju osobnosť, potenciál, slobodne sa realizovať, byť plnoprávnymi členmi spoločnosti a nadobudnúť také vedomosti, zručnosti a skúsenosti, ktoré im prinesú osobné naplnenie, napomôžu viesť kvalitný život, začleniť sa na trhu práce, či založiť si vlastnú rodinu v dospelom veku. Ciele Stratégie a k nim prislúchajúce opatrenia prispievajú a napomáhajú tomu, aby mladí ľudia konali udržateľne, morálne a zodpovedne, mali kľúčové kompetencie potrebné pre život, boli aktívnou súčasťou komunity a spoločnosti, mysleli kriticky a kreatívne, poznali svoje práva, a dbali na svoje fyzické a psychické zdravie.

Stratégia v jednotlivých opatreniach kladie dôraz predovšetkým na prácu s mládežou a neformálne vzdelávanie mládeže.

¹ OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV: Zapájať mladých ľudí, spájať ich a posilňovať ich postavenie: nová stratégia EÚ pre mládež. Brusel: Európska komisia, 2018. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018DC0269&from=EN>

LEGISLATÍVNY RÁMEC, EURÓPSKE A MEDZINÁRODNÉ ZÁVÄZKY

Národná legislatíva, európske a medzinárodné záväzky a priority dotýkajúce sa problematiky mládeže a práce s mládežou sú dôležitým východiskom pre všetky opatrenia týkajúce sa mladých ľudí. Základné pojmy používané v stratégii vychádzajú zo Zákona č. 282/2008 Z.z. o podpore práce s mládežou.

Zákon 282/2008 Z.z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov upravuje podporu práce s mládežou, neformálne vzdelávanie v oblasti práce s mládežou, financovanie práce s mládežou, akreditáciu vzdelávacích programov v oblasti práce s mládežou a dobrovoľnícku službu.

Stratégia Slovenskej republiky pre mládež na roky 2021 – 2028 nadväzuje na Stratégiu Slovenskej republiky pre mládež na roky 2014 – 2020, Koncepciu rozvoja práce s mládežou na roky 2016 – 2020 a Akčné plány pre napĺňanie Koncepcie rozvoja práce s mládežou. Stratégia Slovenskej republiky pre mládež na roky 2014 – 2020 určovala strategické ciele politiky vo vzťahu k mládeži, pričom reflektovala potreby mládeže najmä v oblasti vzdelávania, zamestnanosti, tvorivosti a podnikavosti mladých ľudí, ich participácie, zdravia, zdravého životného štýlu a vzťahu k prírode, sociálneho začleňovania a dobrovoľníctva. Zaoberala sa aj globálnymi témami a určovala strategické ciele pre oblasť práce s mládežou. Stratégia zdôrazňovala zámer Slovenskej republiky posilniť postavenie mládeže vo všetkých sférach života a garantovať ich rovnoprávne postavenie v spoločnosti na báze partnerstva. Stratégia vytvárala pre mládež priaznivé podmienky na rozvoj vedomostí, zručností, využitia ich potenciálu, práce a aktívnej participácie v spoločnosti. Zakladala podmienky na širšiu spoluprácu medzi jednotlivými oblasťami politiky mládeže a posilňovala postavenie práce s mládežou ako podporného mechanizmu štátu. V rámci stratégie SR pre mládež na roky 2014-2020 sa niektoré ciele podarilo naplniť, niektoré si vyžadujú dlhodobý a systematický prístup a kontinuálnosť. V rámci práce s mládežou sa podarilo novelizovať zákon o podpore práce s mládežou, aby umožnil organizáciám reagovať na aktuálne potreby mládeže, či vytvoriť profil pracovníka s mládežou. Taktiež sa podarilo zavádzať prvky duálneho vzdelávania v odbornom vzdelávaní a príprave. Aj naďalej je potrebné rozvíjať opatrenia v rámci participácie mládeže a partnerského prístupu, podporovať vznik žiackych školských rád, podporovať globálne vzdelávanie, rozvíjať kľúčové kompetencie mládeže, vrátane kritického myslenia, podporovať mobilitu a dobrovoľníctvo. Je tiež nevyhnutné aj naďalej kontinuálne skúmať a vyhodnocovať trendy, faktory, podoby a dôsledky sociálneho vylúčenia mládeže. Veľkou výzvou pre nasledujúce obdobie, aj v kontexte pandémie koronavírusu, je zdravie a zdravý životný štýl mladých ľudí, vrátane fyzického a duševného zdravia.

Rovnako bola pri príprave tejto stratégie zohľadnená aj požiadavka podporiť vzdelávanie k aktívnemu občianstvu predovšetkým u mladých ľudí, ktorá vyplýva z dokumentu schváleného uznesením vlády SR č. 41/2021 "Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 – dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030.

Slovenská republika je členským štátom EÚ a preto sú dôležitým východiskom pre všetky opatrenia legislatívne a nelegislatívne dokumenty EÚ dotýkajúce sa problematiky mládeže a práce s mládežou.

Stratégia Slovenskej republiky pre mládež na roky 2021 – 2028 nadväzuje na Stratégiu Európskej únie pre mládež na roky 2019 – 2027. Je to politický dokument určujúci priority pre spoluprácu členských štátov EÚ v oblasti politiky mládeže, ktorý poskytuje rámec cieľov, zásad, priorít, kľúčových oblastí a opatrení pre spoluprácu týkajúcu sa politiky v oblasti mládeže pre všetky príslušné zainteresované strany. Náležitú pozornosťou venuje zapájaniu mladých ľudí, ich spájaniu a posilňovaniu ich postavenia.

Medzi ďalšie nelegislatívne dokumenty EÚ patria uznesenia a závery v oblasti mládeže prijaté jednotlivými predsedníctvami členských štátov EÚ v Rade EÚ. K právne záväzným dokumentom EÚ patria dve nariadenia, ktorými sa na Slovensku implementujú programy EÚ, ktoré sa okrem iného týkajú aj oblasti mládeže: Erasmus+ a Európsky zbor solidarity.

Okrem týchto materiálov sme pri tvorbe stratégie a jej opatrení vychádzali aj z Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1060 z 24. júna 2021, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde, Fonde na spravodlivú transformáciu a Európskom námornom, rybolovnom a akvakultúrnom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl, migráciu a integráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj finančnej podpory na riadenie hraníc a vízovú politiku, Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1058 z 24. júna 2021 o Európskom fonde regionálneho rozvoja a Kohéznom fonde, Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1057 z 24. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Európsky sociálny fond plus (ESF+) a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1296/2013, Správy o Slovensku 2019, ktorú vydala Európska komisia dňa 27. 2. 2019, či Odporúčania Rady EÚ z 30. 10. 2020 o moste k pracovným miestam – posilnení záruky pre mladých ľudí, a ktorým sa nahrádza odporúčanie Rady z 22. apríla 2013 o zavedení záruky pre mladých ľudí (2020/C 372/01).

V rámci multilaterálnej spolupráce je mládež podporovaná v rámci Rady Európy, ktorá sa v oblasti mládeže zameriava najmä na podporu vzdelávania, ľudských práv, demokracie a mobility v Európe.

Spoločnou iniciatívou Rady Európy a Európskej komisie je Európska agenda práce s mládežou, ktorá definuje súčasné výzvy práce s mládežou a vyzýva všetkých aktérov k spoločnej implementácii na lokálnej, regionálnej, národnej a európskej úrovni.

Na multilaterálnej úrovni Slovensko spolupracuje aj s krajinami V4 a Východného partnerstva so záujmom rozvíjať a podporovať spoluprácu medzi mladými ľuďmi obidvoch zoskupení, deklarovanú v Memorande o spolupráci v oblasti mládeže medzi krajinami V4 a krajinami Východného partnerstva.

Slovensko taktiež reflektuje a integruje do stanovených cieľov a opatrení záväzky vyplývajúce z Agendy 2030 pre trvalo udržateľný rozvoj. Transformačnú silu Agendy 2030 demonštruje 17 cieľov udržateľného rozvoja, pričom je jasne zdôraznená ich prepojenosť a previazanosť. Stratégia Slovenskej republiky pre mládež na roky 2021 - 2028 záväzky Slovenskej republiky vyplývajúce z Agendy 2030 integruje a reflektuje v stanovených cieľoch a opatreniach.

ZOZNAM SKRATIEK

CVČ – centrá voľného času
CVTI SR – Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky
EK – Európska komisia
ESF – Európsky sociálny fond
EŠIF – Európske štrukturálne a investičné fondy
MDaV SR – Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky
MF SR – Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MH SR – Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MIRRI SR – Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky
MK SR – Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
MPSVR SR – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MS SR – Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky
MŠVVaŠ SR – Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MVO – mimovládne organizácie
MZ SR -Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
NA – národná agentúra
OP – operačný program
POO – plán obnovy a odolnosti
PRO – priamo riadené organizácie
RCaNS – registrované cirkvi a náboženské spoločnosti
RCM – regionálne centrá mládeže
SAŽP – Slovenská agentúra životného prostredia
SBA – Slovak Business Agency
SNSLP – Slovenské národné stredisko pre ľudské práva
ŠR – štátny rozpočet
ÚOŠS – ústredné orgány štátnej správy
ÚPSVR – Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
ÚSV RK – Úrad splnomocnenkyne vlády pre rómske komunity
ÚSV ROS - Úrad splnomocnenca vlády pre rozvoj občianskej spoločnosti
VÚC – vyššie územné celky
VÚDPaP – Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie

KLÚČOVÉ OBLASTI

Kľúčové oblasti intervencie, ciele, opatrenia a indikátory smerujúce k zlepšeniu situácie mladých ľudí, vychádzajú z poznatkov a dôkazov o potrebách mladých ľudí. Stratégia stručne ozrejmuje východiskový stav, definuje nedostatky a navrhuje opatrenia, ktoré sú výsledkom konštruktívneho dialógu mládeže so zástupcami verejnej správy, regionálnej a miestnej samosprávy, a mimovládneho sektora.

Stratégia sa zameriava na desať prioritných oblastí, ktoré sú vzájomne prepojené:

1. *MLADÍ ĽUDIA V CENTRE ZÁUJMU SPOLOČNOSTI A POLITÍK*
2. *PARTICIPÁCIA*
3. *PRÁCA S MLÁDEŽOU A VOLNÝ ČAS*
4. *DOBROVOLNÍCTVO*
5. *INKLÚZIA, ROVNOSŤ A NEDISKRIMINÁCIA*
6. *KLÚČOVÉ KOMPETENCIE*
7. *ZAMESTNANOSŤ*
8. *DIGITÁLNA TRANSFORMÁCIA*
9. *UDRŽATEĽNÁ A ZELENÁ BUDÚCNOSŤ*
10. *ZDRAVÝ ŽIVOTNÝ ŠTÝL A PSYCHICKÉ ZDRAVIE*

1 MLADÍ ĽUDIA V CENTRE ZÁUJMU SPOLOČNOSTI A POLITÍK

Zohľadňovanie potrieb a záujmov mladých ľudí pri tvorbe politik je kľúčovým predpokladom pre dosiahnutie efektívnych riešení spoločenských problémov. Pravidelné zisťovanie a vyhodnocovanie potrieb a záujmov mladých ľudí a ich následné premietnutie do tvorby verejných politik zostáva kľúčovým predpokladom pre prijatie rozhodnutí a politik založených na poznatkoch a dôkazoch.

CIEĽ 1.1: Zohľadniť potreby a záujmy mladých ľudí					
Východisko: Reprezentatívny výskum medzi mladými ľuďmi na stredných školách potvrdil, že 2/3 z nich vnímajú, že ich názory nie sú dostatočne brané do úvahy pri tvorbe rozhodnutí a sami vnímajú potrebu zohľadnenia svojich názorov a potrieb. ²					
OPATRENIE 1. 1. 1 Zisťovať a vyhodnocovať potreby a záujmy mladých ľudí na miestnej, regionálnej a národnej úrovni a premietajú ich do opatrení pri tvorbe verejných politik.					
INDIKÁTOR 1. 1. 1 Realizované prieskumy a výskumy o mládeži					
Termín plnenia	2022, 2025, 2028	Cieľová hodnota	3	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty	IUVENTA ostatné ÚOŠS VÚC Obce MVO RCaNS NA E+ pre mládež a šport CVTI SR	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia		
OPATRENIE 1. 1. 2 Realizovať výskum o mládeži a vydávať Správu o mládeži.					
INDIKÁTOR 1. 1. 2. 1 Vydané Správy o mládeži					
Termín plnenia	2024, 2028	Cieľová hodnota	2	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty	IUVENTA MVO RCaNS	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia		
OPATRENIE 1. 1. 3 Pri tvorbe strategických dokumentov na miestnej, regionálnej a národnej úrovni venovať špecifickú pozornosť cieľovej skupine mladých ľudí.					

² GALLO KRÍGLEROVÁ, Elena, HOLKA CHUDŽÍKOVÁ, Alena. Čo si myslia mladí? Analýza dotazníkového prieskumu medzi stredoškólákmi [online]. IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, 2021. Dostupné z: <https://www.iuventa.sk/produkt/co-si-myslia-mladi/>

INDIKÁTOR 1. 1. 3. 1 Integrované územné stratégie a strategické dokumenty na miestnej, regionálnej a národnej úrovni s integrovanou cieľovou skupinou mladých ľudí					
Termín plnenia	Priebežne 2022 - 2028	Cieľová hodnota	25	Gestor	VÚC Jadrové mestá
Spolupracujúce subjekty		MŠVVaŠ SR IUVENTA ÚOŠS	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia	
OPATRENIE 1. 1. 4 Realizovať a finančne podporovať programy, ktoré vytvoria vhodné podmienky pre život a rozvoj mládeže v regiónoch.					
INDIKÁTOR 1. 1. 4. 1 Program podpory rozvoja mládeže v regiónoch					
Termín plnenia	2023	Cieľová hodnota	1	Gestor	MIRRI SR
Spolupracujúce subjekty		MŠVVaŠ SR (zdroj ŠR) IUVENTA	Zdroj	EŠIF	

CIEĽ 1.2: Zlepšiť medzirezortnú a medzisektorovú spoluprácu pri implementácii mládežníckej politiky na všetkých úrovniach

Východisko: Napriek snahám o posilnenie jednotného prístupu na vládnej úrovni na Slovensku sa ukazuje, že spolupráca medzi jednotlivými ministerstvami a vládnymi orgánmi v oblasti inovácie, trhu práce a vzdelávania stále funguje v obmedzenej miere.³ Slovenská republika dosiahla v oblasti medzirezortnej koordinácie v rámci merania SGI skóre 5.3, ktoré zaostáva za priemerom krajín OECD (7.2).⁴ Tieto zistenia potvrdzuje aj Európska komisia, ktorá považuje rozdrobenosť pri navrhovaní stratégií a strnulú oddelenosť (departmentalizáciu) za výrazné prekážky pri implementácii stratégií a medzirezortnej spolupráci.⁵

OPATRENIE 1. 2. 1 Zabezpečiť efektívnu medzirezortnú a medzisektorovú spoluprácu všetkých aktérov v oblasti mládeže na miestnej, regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni.

INDIKÁTOR 1. 2. 1. 1 Stretnutia medzirezortnej pracovnej skupiny					
Termín plnenia	Priebežne 2022 - 2028	Cieľová hodnota	16	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty		IUVENTA ostatné ÚOŠS VÚC	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia	

³ OECD 2014

⁴ OECD. *OECD Skills Strategy Slovak Republic: Assessment and Recommendations* [online]. Paríž: OECD Skill Studies, OECD Publishing, 2020 [cit. 2021-10-6]. ISBN 978-92-64-36420-2. Dostupné z: <https://www.oecd.org/skills/centre-for-skills/OECDSkillsStrategySlovakRepublicReport%20SummarySlovak.pdf>

⁵ European Commission 2018

		Obce MVO RCaNS NA E+ pre mládež a šport súkromný sektor			
INDIKÁTOR 1. 2. 1. 2 Vytvorenie regionálnych akčných skupín					
Termín plnenia	Priebežne 2022 - 2028	Cieľová hodnota	8	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty		IUVENTA ostatné ÚOŠS VÚC Obce MVO RCaNS NA E+ pre mládež a šport súkromný sektor	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia	
OPATRENIE 1. 2. 2 Vypracovať metodické usmernenie k Zákonu č. 282/2008 Z.z. o podpore práce s mládežou a presnejšie rozpracovať úlohy a zodpovednosti jednotlivých aktérov.					
INDIKÁTOR 1. 2. 2. 1 Vypracované metodické usmernenie k Zákonu č. 282/2008 Z.z.					
Termín plnenia	2023	Cieľová hodnota	1	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty		IUVENTA	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia	

2 PARTICIPÁCIA

Participácia mládeže obsahuje mnohé dimenzie – účasť mladých ľudí na spoločenskom dianí, účasť na voľbách, spolupodieľanie sa na tvorbe, realizácii a vyhodnocovaní verejných politík, zapájanie sa do komunitného života, angažovanie sa v mimovládnych organizáciách atď. Podpora participácie mladých ľudí je investíciou do výchovy aktívnych, zodpovedných a demokraticky zmýšľajúcich občanov. Zmysluplná je predovšetkým aktívna participácia, ktorá znamená náležité posudzovanie pripomienok (konzultovanie), zdieľanie rozhodovacej právomoci (spolurozhodovanie) a kontrolu rozhodovania a reálneho výkonu právomocí. Nezastupiteľné miesto v podpore participácie mladých ľudí majú mládežnícke organizácie.

CIEĽ 2.1: Zvýšiť participáciu a zastupiteľskú demokraciu mladých ľudí v spoločnosti					
Východisko: Participácia by mala umožňovať všetkým mladým ľuďom vyjadriť svoj názor a ten by mal byť v adekvátnej miere zohľadnený. Je úlohou zodpovedných aktérov zabezpečiť rôznorodosť názorov, pohľadov a aktívne vytvárať podmienky na to, aby aj mladí ľudia so znevýhodnením a s nedostatkom príležitostí boli do participácie zapojení.					
OPATRENIE 2. 1. 1 Poskytovať mladým ľuďom informácie o možnostiach participácie a aktivitách, ktoré učia k participácii, o ich právach, príležitostiach a službách, ktoré sú ponúkané na miestnej, regionálnej, národnej i medzinárodnej úrovni.					
INDIKÁTOR 2. 1. 1. 1 Informačné aktivity					
Termín plnenia	Priebežne 2022 - 2028	Cieľová hodnota	250	Gestor	IUVENTA
Spolupracujúce subjekty		MŠVVaŠ SR VÚC Obce MVO RCaNS NA E+ pre mládež a šport súkromný sektor MV SR – ÚSV ROS CVTI SR	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia	
INDIKÁTOR 2. 1. 1. 2 Informačný materiál					
Termín plnenia	2023	Cieľová hodnota	1	Gestor	IUVENTA
Spolupracujúce subjekty		MŠVVaŠ SR VÚC Obce MVO	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia	

		RCaNS NA E+ pre mládež a šport súkromný sektor MV SR – ÚSV ROS CVTI SR			
OPATRENIE 2. 1. 2 Realizovať vzdelávacie programy pre mladých ľudí o možnostiach a spôsoboch aktívnej účasti na dianí v komunite, na miestnej, regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni.					
INDIKÁTOR 2. 1. 2. 1 Realizované vzdelávacie programy o aktívnej účasti pre mladých ľudí					
Termín plnenia	Priebežne 2022 - 2028	Cieľová hodnota	25	Gestor	IUVENTA
Spolupracujúce subjekty		MŠVVaŠ SR NA E+ pre mládež a šport MVO RCaNS VÚC obce	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia	
OPATRENIE 2. 1. 3 Vypracovať metodiku pre zabezpečenie aktívnej participácie detí a mladých ľudí na úrovni miestnej a regionálnej samosprávy.					
INDIKÁTOR 2. 1. 3. 1 Vypracovaná metodika pre zabezpečenie aktívnej participácie					
Termín plnenia	2024	Cieľová hodnota	1	Gestor	IUVENTA
Spolupracujúce subjekty		MŠVVaŠ SR NA E+ pre mládež a šport MVO RCaNS VÚC obce	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia	
OPATRENIE 2. 1. 4 Podporovať vznik a činnosť obecných rád mládeže, mládežníckych parlamentov, komisií mladých alebo iných participatívnych a hlas mladých ľudí reprezentujúcich orgánov a mechanizmov na úrovni územných samospráv.					
INDIKÁTOR 2. 1. 4. 1 Vytvorený program podpory fungujúcich rád, parlamentov, komisií a iných participatívnych a hlas mladých ľudí reprezentujúcich orgánov a mechanizmov na úrovni územných samospráv					
Termín plnenia	2023	Cieľová hodnota	1	Gestor	MIRRI SR
Spolupracujúce subjekty		MŠVVaŠ SR VÚC	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia	

		obce MVO RCaNS IUVENTA NA E+ pre mládež a šport súkromný sektor MV SR – ÚSV ROS			
OPATRENIE 2. 1. 5 Realizovať informačné a vzdelávacie aktivity pre volených predstaviteľov a pracovníkov územných samospráv v oblasti zabezpečenia participácie detí a mladých ľudí.					
INDIKÁTOR 2. 1. 5. 1 Realizované informačné a vzdelávacie aktivity pre volených predstaviteľov a pracovníkov územných samospráv o aktívnej účasti					
Termín plnenia	Priebežne 2023 - 2028	Cieľová hodnota	8	Gestor	IUVENTA
Spolupracujúce subjekty		VÚC obce MVO RCaNS	Zdroj	Erasmus+, oblasť mládeže EŠIF	
OPATRENIE 2. 1. 6 Finančne podporovať mládežnícke organizácie, obecné rady mládeže, mládežnícke parlamenty a ďalšie subjekty v oblasti aktívneho zapájania mladých ľudí na miestnej, regionálnej, národnej a európskej úrovni.					
INDIKÁTOR 2. 1. 6. 1 Program podpory participácie mládeže					
Termín plnenia	Priebežne 2023 - 2028	Cieľová hodnota	1	Gestor	MIRRI SR v rokoch 2023, 2025, 2026, 2027 a 2028 MŠVVaŠ SR v roku 2024
Spolupracujúce subjekty		MŠVVaŠ SR (zroj ŠR) IUVENTA VÚC obce MVO RCaNS NA E+ pre mládež a šport súkromný sektor MV SR – ÚSV ROS	Zdroj	EŠIF Erasmus+, oblasť mládeže ŠR bez potreby navýšenia ŠR	
OPATRENIE 2. 1. 7 Zmapovať mládežnícke parlamenty a obecné rady mládeže na území Slovenskej republiky a zaviesť ich neelektronický zoznam.					

INDIKÁTOR 2. 1. 7. 1 Vytvorený neelektronický zoznam mládežníckych parlamentov a obecných rád mládeže					
Termín plnenia	2023	Cieľová hodnota	1	Gestor	IUVENTA
Spolupracujúce subjekty		VÚC obce MVO RCaNS	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia	
OPATRENIE 2. 1. 8 Podporovať finančné mechanizmy na podporu finančnej udržateľnosti dlhodobých programov participácie mládeže na úrovni miestnej, krajskej a národnej ako kľúčového prvku infraštruktúry mládežníckej participácie.					
INDIKÁTOR 2. 1. 8. 1 Počet podporených projektov					
Termín plnenia	Priebežne 2021 - 2028	Cieľová hodnota	8	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty		IUVENTA NA E+ pre mládež a šport VÚC Obce MVO RCaNS Súkromný sektor	Zdroj	ŠR	

CIEĽ 2.2: Zvýšiť participáciu a zastupiteľskú demokraciu mladých ľudí v škole

Východisko: Nevyhnutná je aj podpora a rozvoj participácie a zastupiteľskej demokracie mladých ľudí na jednotlivých stupňoch výchovy a vzdelávania s dôrazom na inovatívne a aktivizujúce metódy. Na značné rezervy v ich reálnom fungovaní, resp. rozvojové možnosti upozornili prieskumy Centra vedecko-technických informácií SR ako aj výstupy projektov podporených v rámci OP Efektívna verejná správa.

OPATRENIE 2. 2. 1 Vypracovať metodiku na podporu a rozvoj participácie mladých ľudí na jednotlivých stupňoch výchovy a vzdelávania (základná škola, stredná škola) s dôrazom na inovatívne a aktivizujúce metódy, vrátane participatívnych rozpočtov.

INDIKÁTOR 2. 2. 1. 1 Vypracovaná metodika na podporu a rozvoj participácie mladých ľudí

Termín plnenia	2021	Cieľová hodnota	1	Gestor	IUVENTA
Spolupracujúce subjekty		MŠVVaŠ SR	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia	
OPATRENIE 2. 2. 2 Implementovať vzdelávacie programy pre pedagogických a odborných zamestnancov v problematike participácie detí a mladých ľudí na živote školy a spoločnosti, pričom samostatnú pozornosť venovať koordinácii žiackej školskej rady.					

INDIKÁTOR 2. 2. 2. 1 Realizované vzdelávacie programy pre pedagogických a odborných zamestnancov v oblasti participácie					
Termín plnenia	Priebežne 2022 - 2028	Cieľová hodnota	14	Gestor	IUVENTA / PRO
Spolupracujúce subjekty		MŠVVaŠ SR	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia	
OPATRENIE 2. 2. 3 Rozšíriť ustanovenie žiackej školskej rady, resp. iné mechanizmy participácie na jednotlivých typoch škôl a ich stupňoch (základná škola, stredná škola).					
INDIKÁTOR 2. 2. 3. 1 Legislatívna zmena					
Termín plnenia	2025	Cieľová hodnota	1	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty		IUVENTA	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia	
OPATRENIE 2. 2. 4 Zriaďovať pozície koordinátorov žiackych školských rád v základných a stredných školách.					
INDIKÁTOR 2. 2. 4. 1 Počet koordinátorov žiackych školských rád v základných a stredných školách					
Termín plnenia	Priebežne 2022 - 2028	Cieľová hodnota	50	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty		IUVENTA Základné školy Stredné školy	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia	

3 PRÁCA S MLÁDEŽOU A VOLNÝ ČAS

Práca s mládežou vo všetkých jej formách slúži na posilňovanie postavenia mladých ľudí. Prináša im jedinečnú výhodu pri prechode do dospelosti, poskytuje im bezpečné prostredie pre získanie sebavedomia, pre zapájanie sa do života v komunite, a pre učenie sa neformálnym spôsobom. Práca s mládežou poskytuje mladým ľuďom možnosť získať kľúčové občianske, osobnostné, odborné, pracovné a podnikateľské kompetencie a zručnosti. V niektorých prípadoch je práca s mládežou mostom k vzdelávaniu, celoživotnému vzdelávaniu, odbornej príprave alebo práci, napomáha predchádzať sociálnemu vylúčeniu. Práca s mládežou vo všetkých jej formách (vrátane terénnej práce), zohľadňujúca rôznorodé potreby a záujmy mladých ľudí, na rôznych miestach (vrátane vidieka, sídlisk, vylúčených komunít, menej rozvinutých okresov a pod.), zároveň pôsobí preventívne proti sociálno-patologickým javom a radikalizácii mládeže a podporuje sociálnu inklúziu a demokratické princípy.

CIEĽ 3.1: Zvýšiť kvalitu práce s mládežou					
Východisko: Zdôrazňovanie zvyšovania kvality v práci s mládežou je dôležitým celoeurópskym trendom. Expertná skupina EÚ definovala v roku 2015 základné princípy kvality práce s mládežou ⁶ . Vďaka implementácii Koncepcie rozvoja práce s mládežou na roky 2016-2020 sa podarilo na Slovensku mnohé oblasti zlepšiť. Ako však upozorňuje Záverečná deklarácia Tretej konvencie o práci s mládežou (10.12.2020) ⁷ , zvyšovanie kvality práce s mládežou je neustály proces. Implementáciou záverov uvedených v danej deklarácii v rámci tzv. Bonnského procesu je zaviazané aj Slovensko. Tie sa premietajú do cieľov a opatrení v rámci Stratégie.					
OPATRENIE 3. 1. 1 Vytvoriť neelektronický zoznam subjektov a profesií podieľajúcich sa na práci s mládežou.					
INDIKÁTOR 3. 1. 1. 1 Vytvorený neelektronický zoznam subjektov a profesií podieľajúcich sa na práci s mládežou					
Termín plnenia	2023	Cieľová hodnota	1	Gestor	IUVENTA
Spolupracujúce subjekty		MŠVVaŠ SR NA E+ pre mládež a šport VÚC obce MVO RCaNS RCM CVČ súkromný sektor	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia	
OPATRENIE 3. 1. 2 Definovať indikátory kvality subjektov a profesií podieľajúcich sa na práci s mládežou zohľadňujúce špecifiká jednotlivých typov práce s mládežou.					
INDIKÁTOR 3. 1. 2. 1 Definovaný súbor indikátorov kvality subjektov a profesií podieľajúcich sa na práci s mládežou					

⁶ *Quality Youth Work: A common framework for the further development of youth work: Report from the Expert Group on Youth Work Quality Systems in the EU Member States.* Brusel: Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre vzdelávanie a kultúru, 2015. Dostupné z: https://ec.europa.eu/assets/eac/youth/library/reports/quality-youth-work_en.pdf

⁷ *Final Declaration of the 3rd European Youth Work Convention: Signposts for the future.* Bonn: European Youth Work Agenda, 2020. Dostupné z: https://www.eywc2020.eu/downloads/doctrine/WebforumVeranstaltungenWebsiteBundel:Media-file-54/EN_3rd%20EYWC_final%20Declaration.pdf

Termín plnenia	2024	Cieľová hodnota	1	Gestor	IUVENTA
Spolupracujúce subjekty		MŠVVaŠ SR NA E+ pre mládež a šport VÚC obce MVO RCaNS RCM CVČ súkromný sektor	Zdroj		ŠR bez potreby navýšenia
OPATRENIE 3. 1. 3 Vytvárať koncepcie rozvoja práce s mládežou na miestnej a regionálnej úrovni.					
INDIKÁTOR 3. 1. 3. 1 Počet vytvorených koncepcií práce s mládežou na miestnej a regionálnej úrovni					
Termín plnenia	Priebežne 2022 - 2028	Cieľová hodnota	20	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty		IUVENTA NA E+ pre mládež a šport VÚC obce MVO RCaNS RCM CVČ súkromný sektor	Zdroj		ŠR bez potreby navýšenia
OPATRENIE 3. 1. 4 Podporovať miestne a regionálne samosprávy vo zvyšovaní a rozvoji kvality práce s mládežou na svojom území.					
INDIKÁTOR 3. 1. 4. 1 Počet zapojených miest a samospráv do vzdelávania v oblasti zvyšovania kvality práce s mládežou					
Termín plnenia	Priebežne 2022 - 2028	Cieľová hodnota	20	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty		IUVENTA NA E+ pre mládež a šport VÚC obce MVO RCaNS	Zdroj		ŠR bez potreby navýšenia

		súkromný sektor			
OPATRENIE 3. 1. 5 Zabezpečiť a poskytovať vzdelávanie osobám pracujúcim s mládežou v rozličných oblastiach práce s mládežou.					
INDIKÁTOR 3. 1. 5. 1 Realizované vzdelávacie aktivity pre osoby pracujúce s mládežou					
Termín plnenia	Priebežne 2022 - 2028	Cieľová hodnota	30	Gestor	IUVENTA PRO /
Spolupracujúce subjekty		MŠVVaŠ SR NA E+ pre mládež a šport MVO RCaNS RCM CVČ	Zdroj		ŠR bez potreby navýšenia
OPATRENIE 3. 1. 6 Organizovať osvetové a informačné aktivity podporujúce uznávanie prínosu práce s mládežou pre mladého človeka a spoločnosť.					
INDIKÁTOR 3. 1. 6. 1 Realizované osvetové a informačné aktivity					
Termín plnenia	2022, 2025, 2028	Cieľová hodnota	3	Gestor	IUVENTA
Spolupracujúce subjekty		MŠVVaŠ SR NA E+ pre mládež a šport	Zdroj		ŠR bez potreby navýšenia

CIEĽ 3.2: Vytvárať podmienky pre bezpečné, dostupné a aktívne trávenie voľného času mládeže

Východisko: Voľný čas je popri čase strávenom v rodine a v škole jednou z veľkých a dôležitých oblastí života mladých ľudí. Mladí ľudia sa vo voľnom čase venujú hre, rekreačným aktivitám, záujmovým činnostiam (vrátane umeleckých a športových aktivít), združujú sa v mládežníckych organizáciách alebo ho trávia v kruhu svojich rovesníkov, kde sa socializujú a venujú neštruktúrovaným aktivitám. Poskytuje priestor pre regeneráciu mladých ľudí, budovanie kompetencií dôležitých pre život či prácu, je príležitosťou pre zapojenie sa do komunitných aktivít. Zodpovednosťou štátu, verejných inštitúcií a relevantných aktérov je prispievať k vytváraniu podmienok na to, aby mladí ľudia mohli tráviť svoj voľný čas zmysluplne, v bezpečnom prostredí a v zmysle odporúčaní WHO v dostatočnom dennom pohybovom objeme.

Nie všetci mladí ľudia majú rodinné zázemie, ktoré ich vedie k aktívnemu využívaniu voľného času, resp. finančná náročnosť voľnočasových aktivít je bariérou pre zapájanie sa do aktivít. Títo mladí ľudia predstavujú najohrozenejšiu skupinu vo vzťahu k sociálno-patologickým javom, podliehajú extrémizmu a radikalizmu. Práve preto je dôležité venovať samostatnú pozornosť komunitným a nízko- a stredneprahovým programom a službám zameraným na prácu s neorganizovanou mládežou vo voľnom čase, vrátane sídliskovej a vidieckej mládeže.

OPATRENIE 3. 2. 1 Vytvárať, rozvíjať a implementovať programy a dotačné schémy zamerané na podporu voľnočasových, záujmových, rovesníckych, dobrovoľníckych a komunitných aktivít mladých ľudí na miestnej, regionálnej a celonárodnej úrovni vrátane programov digitálnej práce s mládežou.

INDIKÁTOR 3. 2. 1 Počet podporených subjektov v oblasti voľnočasových, záujmových, rovesníckych, dobrovoľníckych a komunitných aktivít mladých ľudí					
Termín plnenia	Priebežne 2022 - 2028	Cieľová hodnota	100	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty	IUVENTA NA E+ pre mládež a šport VÚC obce MK SR MDaV SR MVO RCaNS RCM CVČ súkromný sektor	Zdroj	Erasmus+, oblasť mládeže		
OPATRENIE 3. 2. 2 Vytvárať podmienky na podporu športových aktivít mladých ľudí, vrátane podpory neprofesionálneho a nesúťažného športovania					
INDIKÁTOR 3. 2. 2. 1 Počet zapojených mladých ľudí do športových aktivít, vrátane neprofesionálneho a nesúťažného športovania, vrátane rámca novej vízie Školského športu					
Termín plnenia	Priebežne 2023 - 2028	Cieľová hodnota	100	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty	IUVENTA NA E+ pre mládež a šport VÚC obce, MVO MDaV SR RCaNS RCM CVČ súkromný sektor	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia		
OPATRENIE 3. 2. 3 Realizovať aktivity pre deti a mládež prostredníctvom organizácií rezortu kultúry.					
INDIKÁTOR 3. 2. 3. 1 Počet aktivít pre deti a mládež					
Termín plnenia	Priebežne 2022 - 2028	Cieľová hodnota	50	Gestor	MK SR

Spolupracujúce subjekty	organizácie rezortu kultúry	Zdroj	rozpočet organizácií rezortu kultúry
OPATRENIE 3. 2. 4 Zabezpečiť funkčný systém Moderného centra mládeže a udeľovať značku kvality Moderné centrum mládeže.			
INDIKÁTOR 3. 2. 4. 1 Zavedený systém Moderného centra mládeže s vypracovanou metodikou hodnotenia			
Termín plnenia	2024	Cieľová hodnota	1 Gestor MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty	IUVENTA	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia
OPATRENIE 3. 2. 5 Podporovať nízkoprahové prístupy v práci s mládežou, ktoré prepájajú klubovú a terénnu prácu s mládežou.			
INDIKÁTOR 3. 2. 5. 1 Počet podporených nízkoprahových aktivít			
Termín plnenia	Priebežne 2022 - 2028	Cieľová hodnota	10 Gestor MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty	IUVENTA MPSVR SR ÚSVRK MVO	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia

CIEĽ 3.3: Zabezpečiť adresné, transparentné, udržateľné a dostupné financovanie práce s mládežou

Východisko: Verejné zdroje sú dôležitým zdrojom financovania práce s mládežou. Tieto zdroje sú však často viazané na príslušný kalendárny rok (nezohľadňujú potreby sektora ohľadom dlhodobého financovania), pričom často nie sú k dispozícii už na začiatku kalendárneho roka, čo sťažuje ich efektívne využitie. Z hľadiska dostupnosti tiež existujú veľké geografické rozdiely, keďže niektoré samosprávy vyčlenili finančné zdroje na podporu práce s mládežou a iné nie. Aj v prípadoch, keď financovanie aktivít pre mládež existuje, je často nesystémové a nedostatočné. Nie sú zadefinované ciele a priority na základe relevantných analýz a zisťovaní potrieb. Aj jednotlivé rezorty v rámci svojich dotačných systémov a v tematických oblastiach svojho pôsobenia vyčleňujú finančné prostriedky pre podporu aktivít zameraných na cieľovú skupinu detí a mládeže. Ako ukázal prieskum Rady vlády SR pre MVO (interný materiál, 2020), táto podpora v kompetencii jednotlivých rezortov nie je koordinovaná a systematická.

OPATRENIE 3. 3. 1 Vypracovať analýzu systému financovania práce s mládežou v nadväznosti na katalóg subjektov poskytujúcich prácu s mládežou.

INDIKÁTOR 3. 3. 1. 1 Vypracovaná analýza systému financovania

Termín plnenia	2026	Cieľová hodnota	1 Gestor MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty	IUVENTA	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia
OPATRENIE 3. 3. 2 Zabezpečiť investície na podporu budovania komplexnej voľnočasovej infraštruktúry mládeže.			

INDIKÁTOR 3. 3. 2. 1 Vytvorený program investícií do voľnočasovej infraštruktúry určenej pre mladých ľudí.					
Termín plnenia	Priebežne 2023 - 2028	Cieľová hodnota	1	Gestor	MIRRI SR v roku 2023, 2025, 2026, 2027 a 2028 MŠVVaŠ SR v roku 2024
Spolupracujúce subjekty		VÚC Obce MVO RCaNS	Zdroj	EŠIF	
OPATRENIE 3. 3. 3 Zabezpečiť finančné zdroje pre komunitné a nízkoprahové programy a služby zamerané na prácu s neorganizovanou mládežou vo voľnom čase.					
INDIKÁTOR 3. 3. 3. 1 Počet podporených komunitných a nízkoprahových programov a služieb pre mládež					
Termín plnenia	Priebežne 2022 - 2028	Cieľová hodnota	10	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty		IUVENTA MPSVR SR ÚSVRK	Zdroj	ŠR	
OPATRENIE 3. 3. 4 Zabezpečiť finančné zdroje pre prácu s talentovanou mládežou.					
INDIKÁTOR 3. 3. 4. 1 Počet podporených programov zameraných na prácu s talentovanou mládežou					
Termín plnenia	Priebežne 2023 - 2028	Cieľová hodnota	7	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty		IUVENTA MVO RCaNS	Zdroj	ŠR EŠIF	
OPATRENIE 3. 3. 5 Podporovať, analyzovať a vyhodnocovať medzirezortný prístup k financovaniu práce s mládežou, preskúmať možnosti spoločného prepojenia medzirezortných zdrojov na podporu práce s mládežou.					
INDIKÁTOR 3. 3. 5. 1 Vypracovaná analytická správa					
Termín plnenia	2023	Cieľová hodnota	1	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty		IUVENTA	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia	

4 DOBROVOLŇNÍCTVO

Dobrovoľníctvo má priamy vplyv na formovanie mladých ľudí a ich hodnôt, na zvyšovanie ich záujmu o prostredie a spoločnosť, v ktorej žijú. Podporuje aktívne občianstvo, medzigeneračné vzťahy, je prostriedkom osobnostného rozvoja mladého človeka, poskytuje priestor na sebarealizáciu a možnosť objaviť vlastný potenciál. Je nástrojom na získavanie a rozvíjanie zručností, prispieva k zvyšovaniu zamestnateľnosti mladých ľudí a k rozvíjaniu ich konkurencieschopnosti. Dobrovoľníctvo je nástrojom k tomu, aby sa mladí ľudia vyhli extrémizmu, diskutovali a formovali kritické myslenie a boli politicky a občiansky aktívni.⁸

CIEĽ 4.1: Zvyšiť zapojenie mladých ľudí do dobrovoľníckych aktivít doma a v zahraničí

Východisko: Napriek tomu, že väčšina mladých ľudí vníma dôležitosť a pozitívne prínosy dobrovoľníctva, výsledky výskumov⁹ ukazujú, že väčšina sa do dobrovoľníckych aktivít nezapája a na Slovensku stále nie je dobrovoľníctvo vnímané ako súčasť životného štýlu či života komunit. Príčiny je možné vnímať vo viacerých oblastiach. Sú to nedostatočné kapacity dobrovoľníckych centier a organizácií pre prácu s touto cieľovou skupinou, ktoré sa následne prejavujú v nižšej kvalite práce. Rezervy nachádzame aj na školách, kde identifikujeme nedostatočnú cieleňú podporu zapájania mladých ľudí do dobrovoľníctva a chýbajúcu cieleňú výchovu k dobrovoľníctvu v školách. Koncepčné zámery v tejto oblasti sú nastavené¹⁰, existujú aj príklady dobrej praxe¹¹, stále však nie je možné konštatovať, že by sa tejto téme venovala systematická pozornosť¹². Taktiež je to nedostatočná finančná udržateľnosť dlhodobých dobrovoľníckych programov a dobrovoľníckych centier ako kľúčového prvku infraštruktúry dobrovoľníctva.

OPATRENIE 4. 1. 1 Zvyšovať kvalitu práce s dobrovoľníkmi a dobrovoľníčkami realizáciou vzdelávania v oblasti manažmentu dobrovoľníctva, poskytovaním konzultácií a poradenstva v tejto oblasti a podporou značky kvality v oblasti práce s dobrovoľníkmi a dobrovoľníčkami.

INDIKÁTOR 4. 1. 1. 1 Počet realizovaných vzdelávacích aktivít

Termín plnenia	Priebežne 2022 - 2028	Cieľová hodnota	30	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty	IUVENTA NA E+ pre mládež a šport VÚC obce MVO RCaNS súkromný sektor		Zdroj		ŠR bez potreby navýšenia, Erasmus+, oblasť mládeže / Európsky zbor solidarity

⁸ ČAVOJSKÁ, Katarína, Jana FEHERPATÁKY-KUZMOVÁ a Veronika FISHBONE VLČKOVÁ. Mládež – občianska spoločnosť a participácia: Národný projekt – Kvalitnejšie verejné politiky prostredníctvom lepšieho poznania občianskej spoločnosti. Vybraná časť výskumnej štúdie [online]. Ministerstvo vnútra SR, 2020. Dostupné z: https://www.minv.sk/swift_data/source/rozvoj_obcianskej_spolocnosti/vyskum_neziskoveho_sektora_a_obcianskej_spolocnosti/2020/Sektorova%20rada_mladez.pdf.

⁹ tamtiež

¹⁰ *Koncepcia výchovy a vzdelávania detí a mládeže k dobrovoľníctvu*. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, 2018. Dostupné z: https://www.minedu.sk/data/files/7972_koncepcia_vav_dam_k_dobrovolnictvu.pdf

¹¹ *Angažovaná škola* [online]. Banská Bystrica: Platforma dobrovoľníckych centier a organizácií [cit. 2021-9-24]. Dostupné z: <https://angazovanaskola.sk/>

¹² JANKOVÁ, Mária. *Výchova a vzdelávanie k dobrovoľníctvu v základných a stredných školách* [online]. Bratislava: Centrum vedecko-technických informácií SR, 2021 [cit. 2021-9-24]. ISBN 978-80-89965-83-0. Dostupné z: https://www.CVTI.SRsr.sk/buxus/docs/prevencia/Vychova_a_vzdelavanie_k_dobrovolnictvu_v_ZS_a_SS.pdf.

OPATRENIE 4. 1. 2 Budovať kapacity a posilňovať pozíciu a kompetencie dobrovoľníckych centier, mládežníckych a ďalších organizácií pracujúcich so slovenskými a zahraničnými dobrovoľníkmi a dobrovoľníčkami.

INDIKÁTOR 4. 1. 2. 1 Počet podporených dobrovoľníckych centier, mládežníckych a ďalších organizácií pracujúcich so slovenskými a zahraničnými dobrovoľníkmi a dobrovoľníčkami

Termín plnenia	Priebežne 2022 - 2028	Cieľová hodnota	30	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty	IUVENTA NA E+ pre mládež a šport VÚC Obce MVO RCaNS súkromný sektor	Zdroj	ŠR Erasmus+, oblasť mládeže / Európsky zbor solidarity		

OPATRENIE 4. 1. 3 Podporovať kampane na propagáciu domáceho a medzinárodného dobrovoľníctva.

INDIKÁTOR 4. 1. 3. 1 Realizovaná informačná a osvetová kampaň o dobrovoľníctve

Termín plnenia	2023	Cieľová hodnota	1	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty	IUVENTA NA E+ pre mládež a šport VÚC Obce MVO RCaNS súkromný sektor	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia Erasmus+, oblasť mládeže / Európsky zbor solidarity		

OPATRENIE 4. 1. 4 Podporovať zapájanie znevýhodnených skupín mládeže do dobrovoľníctva na Slovensku a v zahraničí

INDIKÁTOR 4. 1. 4. 1 Počet zapojených mladých ľudí so znevýhodnením

Termín plnenia	Priebežne 2022 - 2028	Cieľová hodnota	30	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty	IUVENTA NA E+ pre mládež a šport VÚC Obce MVO RCaNS súkromný sektor	Zdroj	Erasmus+, oblasť mládeže / Európsky zbor solidarity		

OPATRENIE 4. 1. 5 Podporovať uznávanie zručností a kompetencií mladých ľudí získaných prostredníctvom dobrovoľníctva zo strany systému formálneho a neformálneho vzdelávania a trhu práce

INDIKÁTOR 4. 1. 5. 1 Programy a aliancie pre uznávanie dobrovoľníctva

Termín plnenia	Priebežne 2022 - 2028	Cieľová hodnota	5	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty		IUVENTA NA E+ pre mládež a šport VÚC Obce MVO RCaNS súkromný sektor	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia	
OPATRENIE 4. 1. 6 Pokračovať v podpore výchovy a vzdelávania k dobrovoľníctvu vo všetkých stupňoch vzdelávania v školách a školských výchovno-vzdelávacích zariadeniach					
INDIKÁTOR 4. 1. 6. 1 Počet realizovaných vzdelávacích aktivít v oblasti dobrovoľníctva pre mladých ľudí					
Termín plnenia	Priebežne 2022 - 2028	Cieľová hodnota	30	Gestor	IUVENTA
Spolupracujúce subjekty		MŠVVaŠ SR NA E+ pre mládež a šport VÚC Obce MVO RCaNS súkromný sektor	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia	
OPATRENIE 4. 1. 7 Každoročne udeľovať cenu pre školy implementujúce výchovu a vzdelávanie detí a mládeže k dobrovoľníctvu v praxi s názvom Angažovaná škola					
INDIKÁTOR 4. 1. 7. 1 Udelené ocenenie pre školy implementujúce výchovu a vzdelávanie detí a mládeže k dobrovoľníctvu					
Termín plnenia	Priebežne 2021 - 2028	Cieľová hodnota	8	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty		IUVENTA MVO RCaNS	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia	
OPATRENIE 4. 1. 8 Realizovať vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov ako aj osôb pracujúcich s mládežou v oblasti výchovy a vzdelávania k dobrovoľníctvu					
INDIKÁTOR 4. 1. 8. 1 Počet realizovaných vzdelávacích aktivít v oblasti dobrovoľníctva pre osoby pracujúce s mládežou					
Termín plnenia	Priebežne 2022 - 2028	Cieľová hodnota	50	Gestor	PRO IUVENTA /
Spolupracujúce subjekty		MŠVVaŠ SR NA E+ pre mládež a šport VÚC Obce MVO RCaNS	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia	

		súkromný sektor			
OPATRENIE 4. 1. 9 Rozvíjať aktívnu spoluprácu medzi školami, školskými výchovno-vzdelávacími zariadeniami, dobrovoľníckymi centrami a organizáciami pracujúcimi s dobrovoľníkmi pri podpore zapájania mladých ľudí do dobrovoľníctva					
INDIKÁTOR 4. 1. 9. 1 Počet vytvorených partnerstiev					
Termín plnenia	Priebežne 2022 - 2028	Cieľová hodnota	5	Gestor	IUVENTA
Spolupracujúce subjekty		MŠVVaŠ SR NA E+ pre mládež a šport VÚC Obce MVO RCaNS súkromný sektor	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia	
OPATRENIE 4. 1. 10 Podporovať finančné mechanizmy na podporu finančnej udržateľnosti dlhodobých dobrovoľníckych programov a dobrovoľníckych centier a organizácií ako kľúčového prvku infraštruktúry dobrovoľníctva.					
INDIKÁTOR 4. 1. 10. 1 Podporené projekty					
Termín plnenia	Priebežne 2022 - 2028	Cieľová hodnota	7	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty		IUVENTA NA E+ pre mládež a šport VÚC Obce MVO RCaNS súkromný sektor	Zdroj	ŠR Erasmus+, oblasť mládeže / Európsky zbor solidarity	
OPATRENIE 4. 1. 11 Využívať program Európsky zbor solidarity v kontexte podpory dobrovoľníctva na Slovensku a v zahraničí					
INDIKÁTOR 4. 1. 11. 1 Implementovaný program					
Termín plnenia	2022	Cieľová hodnota	1	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty		IUVENTA NA E+ pre mládež a šport VÚC Obce MVO RCaNS súkromný sektor	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia Európsky zbor solidarity	

OPATRENIE 4. 1. 12 Podporovať online dobrovoľníctvo mladých ľudí a vytvárať podmienky pre jeho kvalitný manažment.

INDIKÁTOR 4. 1. 12. 1 Počet podporených aktivít, iniciatív a projektov zameraných na rozvoj online dobrovoľníctva

Termín plnenia	Priebežne 2022 - 2028	Cieľová hodnota	10	Gestor	IUVENTA
Spolupracujúce subjekty	MŠVVaŠ SR NA E+ pre mládež a šport VÚC Obce MVO RCaNS súkromný sektor	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia Európsky zbor solidarity		

5 INKLÚZIA, ROVNOSŤ A NEDISKRIMINÁCIA

Medzi základné princípy demokratickej spoločnosti patrí požiadavka vytvárať všetkým ľuďom rovnaké príležitosti pre uplatnenie sa v živote. Práca s mládežou vychádza zo základných zásad, ako sú dôstojnosť, spravodlivosť, rovnosť, rešpekt a autonómia, a súčasne sa opiera o princíp aktívnej účasti, inklúzie a rovného prístupu k príležitostiam. Práve preto predstavujú inklúzia, rovnosť a nediskriminácia nielen ciele Stratégie, ale aj horizontálny princíp, ktorý je nevyhnutné uplatňovať vo všetkých oblastiach práce s mládežou.

CIEĽ 5.1: Uplatňovať inklúziu, rovnosť a nediskrimináciu v prístupe k mládeži

Východisko: Inkluzívny prístup v oblasti práce s mládežou je kľúčovým predpokladom na vytváranie podmienok pre rozvoj potenciálu mladých ľudí, nadobúdanie nových zručností dôležitých pre ich pracovný, ale aj súkromný život. Nevyhnutným predpokladom pre dosiahnutie stanovených cieľov Stratégie je inkluzívny prístup pri všetkých aktivitách s mládežou, so špecifickým zreteľom na široké spektrum znevýhodnených skupín mladých ľudí, vrátane mladých ľudí s telesným znevýhodnením, s cieľom vyrovnávania ich príležitostí. Zabezpečenie inkluzívneho prístupu výrazným spôsobom prispieva k dosiahnutiu rovnosti medzi všetkými mladými ľuďmi.

Stratégia takisto nadväzuje na Stratégiu Európskej únie pre mládež na roky 2019 – 2027: „Diskriminácia na základe pohlavia stále zasahuje mnohých mladých ľudí, najmä mladé ženy.“¹³ Potrebné je zabezpečiť rovnaké príležitosti a prístup k právam pre všetkých mladých ľudí. Rovnosť vo všetkých sférach verejného a súkromného života s cieľom dosiahnutia plnohodnotného spoločenského uplatnenia na základe individuálnych kvalít a schopností zostáva dôležitým prierezovým princípom a nevyhnutným predpokladom pre demokratické fungovanie spoločnosti.

Podpora komplexnej, efektívnej a udržateľnej výchovy a vzdelávania mladých ľudí v oblasti ľudských práv je jedným z nevyhnutných predpokladov pre uplatňovanie demokratických princípov v každodennom živote. Zároveň toto vzdelávanie výrazne prispieva k rozvoju empatie, vzájomnému rešpektu a solidarity. Tým taktiež napomáha predchádzať extrémizmu a znižovať radikalizáciu mládeže.

OPATRENIE 5. 1. 1 Zabezpečiť zvýšenie vedomostí a kompetencií osôb pracujúcich s mládežou v oblasti inklúzie, rovnosti a nediskriminácie.

INDIKÁTOR 5. 1. 1. 1 Počet realizovaných vzdelávacích aktivít v oblasti inklúzie, rovnosti a nediskriminácie pre osoby pracujúce s mládežou

Termín plnenia	Priebežne 2022 - 2028	Cieľová hodnota	15	Gestor	IUVENTA
Spolupracujúce subjekty	MŠVVaŠ SR PRO MŠVVaŠ SR ÚSV ROS ÚSV RK MVO RCaNS		Zdroj		ŠR bez potreby navýšenia Erasmus+, oblasť mládeže

¹³ Úradný vestník Európskej únie C 456: PRÍLOHA 3: O európskych cieľoch v oblasti mládeže [online]. Rada Európskej únie, 2018, 61 [cit. 2021-9-24]. ISSN 1977-1037. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=OJ:C:2018:456:FULL&from=EN#nr2-C_2018456SK.01001101-E0002

		súkromný sektor			
OPATRENIE 5. 1. 2 Podporovať zvyšovanie povedomia mladých ľudí o inklúzii, rovnosti a nediskriminácii					
INDIKÁTOR 5. 1. 2. 1 Počet podporených projektov smerujúcich k zvyšovaniu povedomia mladých ľudí o inklúzii, rovnosti a nediskriminácii					
Termín plnenia	Priebežne 2023 - 2028	Cieľová hodnota	7	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty		IUVENTA MF SR MS SR MPSVR SR MVO	Zdroj	ŠR	
OPATRENIE 5. 1. 3 Podporovať inklúziu mládeže so znevýhodnením a zo znevýhodneného prostredia					
INDIKÁTOR 5. 1. 3. 1 Počet podporených projektov zameraných na inklúziu mládeže so znevýhodnením a zo znevýhodneného prostredia					
Termín plnenia	Priebežne 2023 - 2028	Cieľová hodnota	7	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty		IUVENTA MS SR MPSVR SR MK SR ÚSV RK MVO	Zdroj	EŠIF + ŠR	
OPATRENIE 5. 1. 4 Vytvárať, rozvíjať a implementovať programy zamerané na prevenciu a elimináciu extrémizmu, radikalizmu a násilia.					
INDIKÁTOR 5. 1. 4. 1 Dostupný mechanizmus financovania zameraný na prevenciu a elimináciu extrémizmu, radikalizmu a násilia					
Termín plnenia	2026	Cieľová hodnota	1	Gestor	MIRRI SR
Spolupracujúce subjekty		MŠVVaŠ SR MS SR MPSVR SR MK SR ÚSV RK	Zdroj	EŠIF	

		MV SR MVO			
OPATRENIE 5. 1. 5 Podporovať vzdelávanie a výchovu mladých ľudí k ľudským právam prostredníctvom formálneho aj neformálneho vzdelávania					
INDIKÁTOR 5. 1. 5. 1 Počet zrealizovaných projektov zameraných na vzdelávanie a výchovu k ľudským právam					
Termín plnenia	Priebežne 2023 - 2028	Cieľová hodnota	7	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty		IUVENTA MF SR MS SR MVO RCaNS súkromný sektor	Zdroj	EŠIF	
OPATRENIE 5. 1. 6 Podporovať prevenciu šikany mladých ľudí na základe ich skutočnej alebo domnanej sexuálnej orientácie.					
INDIKÁTOR 5. 1. 6. 1 Počet zrealizovaných preventívnych aktivít					
Termín plnenia	Priebežne 2022 - 2028	Cieľová hodnota	7	Gestor	MS SNSLP SR:
Spolupracujúce subjekty		MŠVVaŠ SR IUVENTA MVO	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia	
OPATRENIE 5. 1. 7 Vytvárať, rozvíjať a implementovať a podporovať programy zamerané na vzdelávanie a osvetu v oblasti nediskriminácie, vrátane vzdelávania a osvetu o Zákone č. 365/2004 Z. z. Antidiskriminačný zákon.					
INDIKÁTOR 5. 1. 7. 1 Dostupný dotačný mechanizmus zameraný na vzdelávanie a osvetu v oblasti nediskriminácie					
Termín plnenia	2026	Cieľová hodnota	1	Gestor	MS SR
Spolupracujúce subjekty		MŠVVaŠ SR MPSVR SR MK SR ÚSV RK	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia	
OPATRENIE 5. 1. 8 Podporovať prevenciu a elimináciu sexuálneho obťažovania, sexuálneho, partnerského a domáceho násillia.					

INDIKÁTOR 5. 1. 8. 1 Počet zrealizovaných projektov zameraných na prevenciu a elimináciu sexuálneho obťažovania, sexuálneho, partnerského a domáceho násillia.					
Termín plnenia	Priebežne 2022 - 2028	Cieľová hodnota	7	Gestor	MPSVR SR
Spolupracujúce subjekty		MŠVVaŠ SR MS SR MK SR ÚSV RK	Zdroj	ESF +	
OPATRENIE 5. 1. 9 Zabezpečiť prístup k informáciám v zmysle komunikačných potrieb zdravotne znevýhodnených mladých ľudí a v jazyku národnostných menšín (v súlade so Zákonom č. 184/1999 Z. z.).					
INDIKÁTOR 5. 1. 9. 1 Vypracované metodické usmernenie					
Termín plnenia	2022	Cieľová hodnota	1	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty		MK SR MPSVR SR	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia	

6 KLÚČOVÉ KOMPETENCIE

Rozvoj a posilňovanie kľúčových kompetencií mladých ľudí potrebných pre pracovný, ako aj súkromný život je nevyhnutným predpokladom pre dosiahnutie stavu, v ktorom bude môcť každý mladý človek plnohodnotne rozvíjať svoj potenciál. Neformálne, prierezové, medzigeneračné, interkultúrne a komunitné vzdelávanie, rovnako ako ďalšie formy práce s mládežou sú nenahraditeľným priestorom pre mladých ľudí, kde môžu kľúčové kompetencie nadobudnúť.

Cieľ 6.1: Rozvíjať a posilňovať kľúčové kompetencie a znižovať nerovnosti kompetencií

Východisko: Svetové ekonomické fórum definuje najdôležitejšie zručnosti do roku 2025 nasledovne: analytické a inovatívne myslenie; aktívne vzdelávanie a strategické učenie; komplexné riešenie problémov; kritické myslenie a analýza; kreativita, originalita a iniciatíva; vedenie a sociálny vplyv; využitie, monitorovanie a kontrola technológií; návrh technológií a programovanie; odolnosť, tolerancia voči stresu a flexibilita; úvaha, riešenie problémov a predstavivosť; emocionálna inteligencia.¹⁴

Európsky program v oblasti zručností pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť upriamuje pozornosť na nevyhnutnosť podpory zručností pre potreby zelenej a digitálnej transformácie. Na realizáciu tejto dvojitej transformácie je kriticky dôležitá podpora rozvoja zručností mladých, vrátane špecifickej podpory dievčat v oblasti STEM (veda, technológia, inžinierstvo a matematika). Rozvoj podnikateľských zručností a zvyšovanie informovanosti o sociálnom podnikaní je takisto kľúčové. Prioritou sú aj zručnosti, ako je tímová práca, kritické myslenie či kreatívne riešenie problémov.

Podľa výsledkov testovania žiakov a žiačok vo veku 15 rokov PISA (2018) v predmetoch čítania a vedy zaostávajú za výsledkami ich rovesníkov a rovesničok v ostatných OECD krajinách, zatiaľ čo výsledky v matematike sú približne na rovnakej úrovni ako priemer OECD. Zároveň je zjavné, že zázemie žiakov a žiačok má silný vplyv na ich študijné výsledky. Napríklad rozdiel v oblasti čítania vo výsledkoch slovenských žiakov a žiačok vo veku 15 rokov, ktorí/é patria do hornej alebo dolnej štvrtiny Indexu sociálneho, ekonomického a kultúrneho statusu PISA (PISA Index of Economic, Social and Cultural Status, v skratke: ESCS) je približne 106 bodov, kým priemer OECD je 89 bodov.¹⁵ Vzhľadom na to, že zázemie mladých ľudí dokázateľne predstavuje výrazný faktor ovplyvňujúci rozvoj ich kompetencií, predmetná Stratégia kladie dôraz na inklúziu a špeciálnu podporu mladým ľuďom pochádzajúcim zo znevýhodneného prostredia.

Podľa meraní testov PISA finančná gramotnosť žiakov stagnuje už od roku 2012. Slovenská republika dosiahla vo finančnej gramotnosti v štúdiu PISA 2018 výkon na úrovni 481 bodov, pričom priemer krajín OECD bol 505 bodov. Priemerné skóre slovenských žiakov sa tak nachádza pod priemerom zúčastnených krajín OECD. Výsledky posledného merania ukazujú zlepšenie oproti roku 2015. Avšak výsledok je približne rovnaký ako ten z roku 2012.¹⁶

OPATRENIE 6. 1. 1 Vytvárať a implementovať programy pre rozvoj a posilňovanie kľúčových kompetencií mladých ľudí a pracovníkov s mládežou, koordinátorov práce s mládežou a všetkých ďalších aktérov pracujúcich s mládežou.

INDIKÁTOR 6. 1. 1. 1 Počet realizovaných vzdelávacích aktivít v oblasti rozvoja kľúčových kompetencií pre osoby pracujúce s mládežou

Termín plnenia	2028	Cieľová hodnota	30	Gestor	MŠVVaŠ SR

¹⁴ *The Future of Jobs Report. World Economic Forum, 2020.* Dostupné z: <https://www.weforum.org/reports/the-future-of-jobs-report-2020/in-full/infographics-e4e69e4de7>

¹⁵ *OECD Skills Strategy Slovak Republic: Assessment and Recommendations* [online]. Paríž: OECD Skill Studies, OECD Publishing, 2020 [cit. 2021-10-6]. ISBN 978-92-64-36420-2. Dostupné z: <https://www.oecd.org/skills/centre-for-skills/OECDSkillsStrategySlovakRepublicReport%20SummarySlovak.pdf>

¹⁶ *Finančná gramotnosť a vzdelávanie: Implementácia finančnej gramotnosti v SR.* Ministerstvo financií Slovenskej republiky [online]. Bratislava: Ministerstvo financií SR [cit. 2021-9-24]. Dostupné z: <https://www.mfsr.sk/sk/financie/financny-trh/ochrana-financnych-spotrebiteľov/financna-gramotnost-vzdelavanie/>

Spolupracujúce subjekty		IUVENTA NA E+ pre mládež a šport MPSVR SR MVO RCaNS súkromný sektor	Zdroj	EŠIF	
OPATRENIE 6. 1. 2 Prepájať formálne a neformálne vzdelávanie s presahom do sveta práce a občianskeho života					
INDIKÁTOR 6. 1. 2. 1 Počet iniciatív, aliancií a partnerstiev					
Termín plnenia	Priebežne 2023 - 2028	Cieľová hodnota	5	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty		IUVENTA NA E+ pre mládež a šport MPSVR SR MVO RCaNS súkromný sektor	Zdroj	EŠIF	
OPATRENIE 6. 1. 3 Podporovať projekty zamerané na rozvoj kľúčových kompetencií.					
INDIKÁTOR 6. 1. 3. 1 Počet podporených projektov zameraných na rozvoj kľúčových kompetencií					
Termín plnenia	Priebežne 2023 - 2028	Cieľová hodnota	7	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty		IUVENTA NA E+ pre mládež a šport MVO RCaNS súkromný sektor ÚSV RK	Zdroj	EŠIF	
OPATRENIE 6. 1. 4 Podporovať a rozvíjať aktivity zamerané na vzdelávanie v oblasti rozvoja kľúčových kompetencií mládeže so zdravotným znevýhodnením, s nadaním, zo sociálne znevýhodneného prostredia a cudzincov					
INDIKÁTOR 6. 1. 4. 1 Počet vzdelávacích aktivít zameraných na vzdelávanie v oblasti rozvoja kľúčových kompetencií mládeže so zdravotným znevýhodnením, s nadaním, zo sociálne znevýhodneného prostredia a cudzincov.					
Termín plnenia	2028	Cieľová hodnota	20	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty		IUVENTA NA E+ pre mládež a šport	Zdroj	EŠIF	

		MPSVR SR MVO RCaNS súkromný sektor			
OPATRENIE 6. 1. 5 Vytvárať a implementovať vzdelávacie a osvetové programy pre mládež zamerané na finančnú gramotnosť					
INDIKÁTOR 6. 1. 5. 1 Počet podporených a zrealizovaných vzdelávacích a osvetových programov pre mládež zameraných na finančnú gramotnosť					
Termín plnenia	Priebežne 2023 - 2028	Cieľová hodnota	7	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty		IUVENTA NA E+ pre mládež a šport MPSVR SR MVO RCaNS súkromný sektor	Zdroj	EŠIF + ŠR	

7 ZAMESTNANOSŤ

Práca s mládežou, vrátane neformálneho vzdelávania, terénnej práce a dobrovoľníctva poskytuje nenahraditeľný priestor, v ktorom je možné vytvárať a implementovať programy a podporné mechanizmy zamerané na rozvoj potrebných kompetencií a získavanie praktických skúsenosti s cieľom lepšieho uplatnenia sa na pracovnom trhu.

CIEĽ 7.1: Podporiť dostupné, kvalitné a motivujúce zamestnanie pre všetkých mladých ľudí					
Východisko: Mladí ľudia patria medzi skupiny výrazne ohrozené vysokou nezamestnanosťou, neistými pracovnými podmienkami a tiež diskrimináciou na trhu práce a na pracovisku. V prípade nedostatočných digitálnych zručností je ich zamestnanosť ešte väčšmi ohrozená nielen zvyšovaním nárokov zo strany zamestnávateľov, ale aj nesúlalom na trhu práce medzi absolventmi a ponukou práce. V roku 2020 bolo evidovaných ako uchádzačov o zamestnanie mesačne v priemere takmer 25 000 mladých ľudí do 29 rokov po ukončení povinnej školskej dochádzky.¹⁷ Zároveň je potrebné upriamiť pozornosť na slabú znalosť práv a povinností vyplývajúcich najmä zo Zákona č. 311/2001 Z. z.: zákonník práce a Zákona č. 365/2004 Z. z. antidiskriminačný zákon.					
OPATRENIE 7. 1. 1 Zvyšovať povedomie mládeže o dostupných možnostiach vzdelávania napomáhajúcich uplatniť sa na trhu práce a vytvárať podmienky na zlepšovanie kariérového poradenstva pre mládež, vrátane prípravy k digitálnej transformácii a nízko-uhlíkovej transformácii ekonomiky.					
INDIKÁTOR 7. 1. 1. 1 Vypracovaná analýza o dostupných možnostiach vzdelávania napomáhajúcich uplatniť sa na trhu práce, vrátane odporúčaní na zlepšenie kariérového poradenstva pre mládež					
Termín plnenia	2024	Cieľová hodnota	1	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty		IUVENTA VÚDPaP NA E+ pre mládež a šport MPSVR SR MDaV SR MVO RCaNS súkromný sektor	Zdroj	Erasmus +, oblasť mládeže	
OPATRENIE 7. 1. 2 Podporovať a realizovať vzdelávanie v oblasti voľby povolania s cieľom znižovania horizontálnej a vertikálnej segregácie na trhu práce.					
INDIKÁTOR 7. 1. 2. 1 Počet realizovaných projektov v oblasti voľby povolania s cieľom znižovania horizontálnej a vertikálnej segregácie na trhu práce					
Termín plnenia	Priebežne 2023 - 2028	Cieľová hodnota	14	Gestor	MŠVVaŠ SR

¹⁷Vyhodnotenie uplatňovania aktívnych opatrení na trhu práce za rok 2020. ÚPSVR 2021.

Spolupracujúce subjekty		IUVENTA VÚDPaP NA E+ pre mládež a šport MPSVR SR MVO RCaNS ÚPSVR súkromný sektor	Zdroj	EŠIF	
OPATRENIE 7. 1. 3 Podporovať vytváranie, rozvíjanie a implementovanie programov za účelom nadobúdania/zmeny zručností potrebných pre aktívnu účasť mladých ľudí na trhu práce					
INDIKÁTOR 7. 1. 3. 1 Počet mladých ľudí zúčastnených na programoch za účelom nadobúdania/zmeny zručností potrebných pre aktívnu účasť na trhu práce					
Termín plnenia	Priebežne 2024 - 2028	Cieľová hodnota	30	Gestor	MPSVR SR
Spolupracujúce subjekty		MŠVVaŠ SR ÚPSVR MVO RCaNS súkromný sektor	Zdroj	ESF +	
OPATRENIE 7. 1. 4 Podporovať programy a projekty na zlepšenie zamestnateľnosti a zamestnanosti mladých ľudí, vrátane znevýhodnených a zraniteľných mladých ľudí, mladých ľudí z marginalizovaných rómskych komunít a mladých Rómov.					
INDIKÁTOR 7. 1. 4. 1 Počet zrealizovaných opatrení v rámci projektov a programov na zlepšenie zamestnateľnosti a zamestnanosti mladých ľudí, vrátane znevýhodnených a zraniteľných mladých ľudí, mladých ľudí z marginalizovaných rómskych komunít a mladých Rómov.					
Termín plnenia	Priebežne 2022 - 2028	Cieľová hodnota	6	Gestor	MPSVR SR
Spolupracujúce subjekty		MŠVVaŠ SR ÚPSVR ÚSV RK	Zdroj	ESF +	
OPATRENIE 7. 1. 5 Vytvárať, rozvíjať a implementovať programy pre rozvoj a posilňovanie podnikavosti a podnikateľských zručností mladých ľudí, vrátane mentoringu a coachingu, ako aj s rozšírením o sociálnu a zelenú ekonomiku.					
INDIKÁTOR 7. 1. 5. 1 Počet zrealizovaných programov a aktivít					
Termín plnenia	Priebežne 2022 - 2028	Cieľová hodnota	40	Gestor	MH SR

Spolupracujúce subjekty		SBA MPSVR SR MŽP SR MŠVVaŠ SR	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia	
OPATRENIE 7. 1. 6 Vytvárať, rozvíjať, implementovať a finančne podporovať programy zamerané na podporu vytvárania nových a činnosť a sieťovanie už existujúcich co-workingových priestorov, HUBov a iných priestorov podporujúcich podnikavosť a podnikanie mladých ľudí.					
INDIKÁTOR 7. 1. 6. 1 Dostupný mechanizmus financovania zameraný na podporu podnikavosti a podnikateľských zručností mladých ľudí, vrátane investícií do fyzickej infraštruktúry					
Termín plnenia	2023	Cieľová hodnota	1	Gestor	MH SR
Spolupracujúce subjekty		SBA MPSVR SR MŠVVaŠ SR	Zdroj	EŠIF (v súčasnosti už v realizácii)	
OPATRENIE 7. 1. 7 Vzdelávať a zvyšovať povedomie a informovanosť o právach a povinnostiach mládeže na trhu práce, vrátane povedomia o právach a povinnostiach vyplývajúcich zo Zákona č. 311/2001 Z. z. a Zákona č. 365/2004 Z. z.					
INDIKÁTOR 7. 1. 7. 1 Počet zrealizovaných aktivít					
Termín plnenia	Priebežne 2022 - 2028	Cieľová hodnota	10	Gestor	MPSVR SR
Spolupracujúce subjekty		MŠVVaŠ SR ÚSV RK IUVENTA	Zdroj	ESF +	
OPATRENIE 7. 1. 8 Zmapovať a analyzovať systém sťaží a navrhnúť legislatívny rámec pre zavedenie inštitútu sťaží.					
INDIKÁTOR 7. 1. 8. 1 Vypracovaná analýza systému sťaží, vrátane návrhov odporúčaní zmien					
Termín plnenia	2026	Cieľová hodnota	1	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty		MPSVR SR IUVENTA	Zdroj	EŠIF	

8 DIGITÁLNA TRANSFORMÁCIA

Digitálna transformácia prináša primárne spoločenskú a nielen technologickú výzvu, ktorá sa dotýka všetkých ľudí a do veľkej miery ovplyvňuje aj životy mladých. Práve práca s mládežou a neformálne vzdelávanie zohráva dôležitú úlohu pri sprevádzaní mladých ľudí v rýchlo sa meniacom svete, získavaní a budovaní potrebných digitálnych kompetencií. Reprezentatívny výskum na stredoškólakoch potvrdil, že mladí ľudia subjektívne vnímajú, že svet sa mení oveľa rýchlejšie ako kedysi.¹⁸ Úlohou verejných inštitúcií a relevantných aktérov je prijať opatrenia, ktoré ich podporia v rýchlo sa meniacom svete. Dôležitým príkladom je obdobie pandémie COVID19, ktoré zásadným spôsobom ovplyvnilo životy občanov na celom svete. V priebehu niekoľkých dní sa zmenil systém vzdelávania, práce ako aj sociálneho správania spoločnosti. Digitálne zručnosti pritom určovali mieru úspešnosti tejto zmeny a rozdeľovali spoločnosť na tých, ktorí sa dokázali prispôsobiť okamžite a tých, ktorí potrebovali pomoc, prípadne dlhšie časové obdobie, resp. sa nedokázali vôbec prispôsobiť.

Cieľ 8.1: Podporovať zodpovednú a bezpečnú digitálnu transformáciu

Východisko: Porovnanie Slovenska s ostatnými členskými štátmi EÚ v širokom spektre oblastí vrátane digitálnych zručností, poskytuje Index digitálnej ekonomiky a spoločnosti (Digital Economy and Society Index, ďalej len „DESI“). V indexe DESI za rok 2020 Slovensko v kapitole ľudského kapitálu obsadilo až 20. miesto spomedzi 28 členských štátov EÚ, pričom miera základných digitálnych zručností nedosahuje ani len priemer krajín EU. Význam digitálnych kompetencií reflektuje aj DigiComp 2.0 - Európsky rámec digitálnych kompetencií. Ten definuje 5 základných oblastí, ktoré je potrebné rozvíjať aj u mladých ľudí: 1. Informačná a dátová gramotnosť; 2. Komunikácia a spolupráca; 3. Tvorba digitálneho obsahu; 4. Bezpečnosť; 5. Riešenie problémov. Na Slovensku pomáha zisťovať úroveň digitálnych kompetencií mládeže IT FITNESS test.

Násilie prostredníctvom technológií a v online priestore môže mať mnoho podôb a foriem. Takmer polovica mladých ľudí (46 %) na stredných školách na Slovensku súhlasí s tvrdením, že sociálne siete sú často zdrojom šikany.¹⁹ Na Slovensku je najvyššia miera výskytu kybernetického obťažovania medzi členskými štátmi EÚ, až 13 % dievčat a žien zažilo formu kybernetického obťažovania za posledný rok pred konaním prieskumu, v porovnaní s 5-percentným európskym priemerom.²⁰ Z výskumu Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave vyplýva, že so sexuálnymi narážkami a komentármi na internete má skúsenosť 37,0 % dievčat a 22,0 % chlapcov. 36,4 % dievčat a 14,9 % chlapcov zažilo, že ich niekto na internete presviedčal alebo nútil, aby mu poslali svoju fotku alebo video, 25,9 % dievčat a 16,3 % chlapcov uvádza, že boli sexuálne obťažovaní na internete.²¹

OPATRENIE 8. 1. 1 Poskytovať školenia, tréningy, kurzy v rámci neformálneho a celoživotného vzdelávania, s cieľom zlepšenia digitálnych zručností mladých ľudí ako aj osôb pracujúcich s mládežou.

INDIKÁTOR 8. 1. 1. 1 Počet zrealizovaných aktivít v rámci neformálneho a celoživotného vzdelávania, s cieľom zlepšenia digitálnych zručností mladých ľudí ako aj osôb pracujúcich s mládežou

¹⁸ GALLO KRÍGLEROVÁ, Elena, HOLKA CHUDŽÍKOVÁ, Alena. Čo si myslia mladí? Analýza dotazníkového prieskumu medzi stredoškólakmi [online]. IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, 2021. Dostupné z: <https://www.iuventa.sk/produkt/co-si-myslia-mladi/>

¹⁹ ibid

²⁰ *Cyber violence and hate speech online against women* [online]. European Parliament – Study for the FEMM committee, 2018. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604979/IPOL_STU\(2018\)604979_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604979/IPOL_STU(2018)604979_EN.pdf)

²¹ Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie: Záverečná správa z výskumu „Dospievajúci vo virtuálnom priestore“, 2010. Dostupné z: https://www.minedu.sk/data/files/3888_sprava_o_mladezi.pdf

Termín plnenia	Priebežne 2023 - 2028	Cieľová hodnota	14	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty		IUVENTA MVO RCaNS súkromný sektor	Zdroj	EŠIF + ŠR	
OPATRENIE 8. 1. 2 Zvyšovať povedomie o dostupnosti, možnostiach a príležitostiach vzdelávania v oblasti digitálnych zručností vrátane zručností definovaných v DigiComp 2.0.					
INDIKÁTOR 8. 1. 2. 1 Počet zrealizovaných aktivít na zvyšovanie povedomia o dostupnosti, možnostiach a príležitostiach vzdelávania v oblasti digitálnych zručností vrátane zručností definovaných v DigiComp 2.0.					
Termín plnenia	2024, 2028	Cieľová hodnota	2	Gestor	MIRRI SR
Spolupracujúce subjekty		MŠVVaŠ SR	Zdroj	EŠIF	
OPATRENIE 8. 1. 3 Podporovať tvorbu, rozvoja a implementácie programov zameraných na podporu kritického myslenia a elimináciu dezinformácií v neformálnom vzdelávaní a ich prepájanie s formálnym vzdelávaním.					
INDIKÁTOR 8. 1. 3. 1 Dostupná schéma financovania					
Termín plnenia	2025	Cieľová hodnota	1	Gestor	MIRRI SR
Spolupracujúce subjekty		MŠVVaŠ SR	Zdroj	EŠIF	
OPATRENIE 8. 1. 4 Zvyšovať povedomie a šíriť osvetu o zodpovednom a bezpečnom používaní digitálnych technológií, vrátane oblasti negatívnych dopadov digitalizácie spojených s počítačovou kriminalitou.					
INDIKÁTOR 8. 1. 4. 1 Realizovaná kampaň na zvýšenie povedomia o zodpovednom a bezpečnom používaní digitálnych technológií.					
Termín plnenia	2023	Cieľová hodnota	1	Gestor	MIRRI SR
Spolupracujúce subjekty		MŠVVaŠ SR	Zdroj	EŠIF	
OPATRENIE 8. 1. 5 Vytvoriť, finančne zabezpečiť a implementovať programy zamerané na prevenciu a elimináciu násillia prostredníctvom technológií a v online priestore, vrátane kyberobťažovania a kyberšikany.					
INDIKÁTOR 8. 1. 5. 1 Počet zrealizovaných aktivít					

Termín plnenia	2023, 2025, 2028	Cieľová hodnota	3	Gestor	MIRRI SR
Spolupracujúce subjekty		MŠVVaŠ SR	Zdroj	EŠIF	
OPATRENIE 8. 1. 6 Zvyšovať povedomie o zmyslupnom využívaní informačno-komunikačných technológií a o nástrojoch na ochranu pred negatívnymi dopadmi ich nesprávneho používania.					
INDIKÁTOR 8. 1. 6. 1 Počet zrealizovaných aktivít					
Termín plnenia	Priebežne 2023 - 2027	Cieľová hodnota	5	Gestor	MIRRI SR
Spolupracujúce subjekty		MŠVVaŠ SR	Zdroj	EŠIF	
OPATRENIE 8. 1. 7 Vytvoriť akčný plán k Národnej koncepcii ochrany detí v digitálnom priestore					
INDIKÁTOR 8. 1. 7. 1 Vytvorený akčný plán k Národnej koncepcii ochrany detí v digitálnom priestore					
Termín plnenia	2028	Cieľová hodnota	1	Gestor	MPSVR SR
Spolupracujúce subjekty		MŠVVaŠ SR MV SR MZ SR MK SR MS SR	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia	
OPATRENIE 8. 1. 8 Vytvárať, rozvíjať a implementovať programy, podporné mechanizmy a schémy financovania zamerané na zvýšenie podielu žien v IKT ako aj podporu talentov a prácu s nimi.					
INDIKÁTOR 8. 1. 8. 1 Dostupná schéma financovania					
Termín plnenia	2023	Cieľová hodnota	1	Gestor	MIRRI SR
Spolupracujúce subjekty		MŠVVaŠ SR	Zdroj	EŠIF	

9 UDRŽATEĽNÁ A ZELENÁ BUDÚCNOSŤ

Kvalita života ľudí priamo závisí od kvality prostredia, v ktorom žijú. To je obmedzené vyčerpateľnými zdrojmi a kvalitou jednotlivých zložiek (pôda, voda, ovzdušie, biodiverzita). Pre prežitie a zachovanie kvality života je nevyhnutné pochopenie tejto závislosti, zmena verejných politík a prístup k vedomostiam a zručnostiam vedúcim k rozvoju pro-environmentálneho správania sa všetkých skupín spoločnosti, vrátane mladých ľudí. Mnohé rozhodnutia a správanie sa ľudí sa prejavujú na kvalite životného prostredia až po mnohých rokoch, vplyvy sa navzájom kumulujú a posilňujú. Výsledkom je nielen dlhodobé zhoršovanie lokálneho prostredia, v ktorom žijeme, ale aj vznik globálnych problémov ako je napr. klimatická zmena, strata biodiverzity, znečistenie a ďalšie, ktoré ohrozujú prežitie ľudstva ako globálneho spoločenstva. Naša spoločnosť však nedokáže vyriešiť problém, ktorý si nie je ochotná pripustiť, preto každý vrátane mladých ľudí musí prevziať zodpovednosť za svoje skutky a za vplyv na život budúcich generácií.²² Mladí ľudia sú budúcnosťou našej spoločnosti a práve oni budú najviac zasiahnutí dopadmi zmeny klímy. Je preto nevyhnutné vytvoriť priestor pre zapojenie mladých ľudí do tvorby a prípravy vízie transformácie spoločnosti s cieľom dosiahnutia klimatickej neutrality v zmysle záväzkov a opatrení vyplývajúcich z Európskej zelenej dohody.²³

CIEĽ 9.1: Podporiť udržateľnú a zelenú budúcnosť pre mladých ľudí

Východisko: Súčasné environmentálne politiky v zmysle udržateľnej a zelenej budúcnosti nedostatočné a nevedú k zmene výroby, spotreby a nastavenia hodnôt smerom k trvalo udržateľnému životu. Vo vzťahu k mladým ľuďom je dôležitý § 17 Zákona č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí, ktorý stanovuje, že výchova, osвета a vzdelávanie sa uskutočňujú tak, aby viedli k mysleniu a konaniu, ktoré je v súlade s princípom trvalo udržateľného rozvoja, k vedomiu zodpovednosti za udržanie kvality životného prostredia a jeho jednotlivých zložiek, a k úcte k životu vo všetkých jeho formách. Špeciálna pozornosť musí byť venovaná výchove a vzdelávaniu detí a mladých ľudí k zodpovednosti k životnému prostrediu. Uvedené je viac konkretizované v Rezortnej koncepcii environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu do roku 2025. Podľa reprezentatívneho výskumu medzi stredoškólakmi si až 2/3 z nich uvedomujú, že klimatické zmeny už dnes výrazne ovplyvňujú životy mladých ľudí a ohrozujú kvalitu nášho života v budúcnosti a väčšina z nich preto chce zaujať aktívny postoj, aby hrozby klimatickej krízy spomalili a odvrátili.²⁴

OPATRENIE 9. 1. 1 Zabezpečiť participáciu mladých ľudí pri príprave a tvorbe politík, strategických dokumentov a vízií v oblasti zelenej transformácie spoločnosti a ekonomiky na európskej, národnej, regionálnej a miestnej úrovni.

INDIKÁTOR 9. 1. 1. 1 Počet konzultačných podujatí

Termín plnenia	Priebežne 2023 - 2028	Cieľová hodnota	15	Gestor	MŽP SR
Spolupracujúce subjekty	MŠVvaŠ SR IUVENTA NA E+ pre mládež a šport		Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia	

²² *Stratégia Európskej únie pre mládež na roky 2019 – 2027*. Rada Európskej únie, 2019, ročník 61. Dostupné z: <https://epale.ec.europa.eu/sk/resource-centre/content/strategia-europskej-unie-pre-mladez-na-roky-2019-2027>

²³ *Európska zelená dohoda: Snaha stať sa prvým klimaticky neutrálnym kontinentom*. Oficiálne webové stránky Európskej únie [online]. Európska komisia [cit. 2021-9-24]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sk

²⁴ *Interná výskumná správa*. Bratislava: IUVENTA – slovenský inštitút mládeže, 2021

OPATRENIE 9. 1. 2 Vytvárať nástroje na vzdelávanie mladých ľudí so zameraním na globálne environmentálne problémy a ekologické deje, vrátane budovania pozitívneho vzťahu k svojmu okoliu.					
INDIKÁTOR 9. 1. 2. 1 Počet realizovaných vzdelávacích programov v oblasti globálnych environmentálnych problémov a ekologických dejov pre osoby pracujúce s mládežou					
Termín plnenia	Priebežne 2023 - 2028	Cieľová hodnota	7	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty		IUVENTA NA E+ pre mládež a šport MŽP SR MVO RCaNS	Zdroj	EŠIF + ŠR	
INDIKÁTOR 9. 1. 2. 2 Počet realizovaných vzdelávacích programov v oblasti globálnych environmentálnych problémov a ekologických dejov pre mladých ľudí					
Termín plnenia	Priebežne 2023 - 2028	Cieľová hodnota	7	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty		IUVENTA NA E+ pre mládež a šport MŽP SR MVO RCaNS	Zdroj	EŠIF + ŠR	
OPATRENIE 9. 1. 3 Podporovať participáciu detí a mladých ľudí na informačných a osvetových aktivitách týkajúcich sa environmentálnych a globálnych problémov a opatrení potrebných na ich riešenie a prevenciu, vrátane osvetu v oblasti pro-environmentálnych hodnôt a správania.					
INDIKÁTOR 9. 1. 3. 1 Realizovaná kampaň na zvýšenie povedomia					
Termín plnenia	2024	Cieľová hodnota	1	Gestor	MŽP SR
Spolupracujúce subjekty		IUVENTA NA E+ pre mládež a šport MŠVVaŠ SR	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia	
OPATRENIE 9. 1. 4 Prepájať formálne a neformálne vzdelávanie v oblasti globálneho vzdelávania, environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu s prihliadnutím na význam experienciálneho učenia.					
INDIKÁTOR 9. 1. 4. 1 Počet zrealizovaných aktivít					
Termín plnenia	Priebežne 2023 - 2028	Cieľová hodnota	10	Gestor	MŠVVaŠ SR

Spolupracujúce subjekty	IUVENTA NA E+ pre mládež a šport MŽP SR	Zdroj	EŠIF		
OPATRENIE 9. 1. 5 Vytvárať a implementovať programy, podporné mechanizmy a schémy financovania na podporu mladých ľudí a organizácií pôsobiach v oblasti vzdelávania, vedy, výskumu a participácie na kreovaní politik v oblasti environmentálne priaznivých riešení.					
INDIKÁTOR 9. 1. 5. 1 Dostupná schéma financovania na podporu mladých ľudí a organizácií pôsobiach v oblasti vzdelávania, vedy, výskumu a participácie na kreovaní politik v oblasti environmentálne priaznivých riešení					
Termín plnenia	2026	Cieľová hodnota	1	Gestor	MŽP SR
Spolupracujúce subjekty	IUVENTA MŠVVaŠ SR NA E+ pre mládež a šport	Zdroj	Zelený vzdelávací fond + Environmnetálny fond +		
OPATRENIE 9. 1. 6 S cieľom zlepšiť dostupnosť a kvalitu environmentálnej výchovy vytvárať a implementovať programy a podporné mechanizmy na podporu systematického neformálneho vzdelávania mládeže v štátnych aj neštátnych strediskách environmentálnej výchovy a ekocentrách, vrátane vzdelávacích programov pre osoby pracujúce s mládežou, a s ohľadom na potenciál zapojenia miestnych komunít do riešenia a prevencie problémov životného prostredia.					
INDIKÁTOR 9. 1. 6. 1 Počet realizovaných programov					
Termín plnenia	Priebežne 2022 - 2028	Cieľová hodnota	20	Gestor	MŽP SR
Spolupracujúce subjekty	IUVENTA MŠVVaŠ SR NA E+ pre mládež a šport MVO RCaNS	Zdroj	Zelený vzdelávací fond + Environmnetálny fond +		
OPATRENIE 9. 1. 7 Nastavením štandardov pre neformálnu environmentálnu výchovu a vzdelávanie zvýšiť kvalitu jej poskytovania.					
INDIKÁTOR 9. 1. 7. 1 Vypracované štandardy kvality pre neformálnu environmentálnu výchovu a vzdelávanie					
Termín plnenia	2024	Cieľová hodnota	1	Gestor	MŽP SR
Spolupracujúce subjekty	SAŽP IUVENTA MŠVVaŠ SR NA E+ pre mládež a šport	Zdroj	Rozpočet SAŽP + Environmentálny fond		

OPATRENIE 9. 1. 8 Posilniť možnosti a vytvárať nástroje pre mladých ľudí, aby konali ako sprostredkovatelia zmeny v záujme environmentálneho a udržateľného rozvoja, a zlepšiť prístup mladých ľudí k ekologickej infraštruktúre a jej využívaniu.

INDIKÁTOR 9. 1. 8. 1 Počet vytvorených nástrojov

Termín plnenia	2028	Cieľová hodnota	4	Gestor	MŽP SR
Spolupracujúce subjekty	IUVENTA MŠVVaŠ SR NA E+ pre mládež a šport		Zdroj	Zelený vzdelávací fond Environmentálny fond Enviroprojekt	

10 ZDRAVÝ ŽIVOTNÝ ŠTÝL A PSYCHICKÉ ZDRAVIE

Fyzické, kognitívne a psychosociálne zmeny, ktorými mladí ľudia prechádzajú v období adolescencie ovplyvňujú ich myslenie, rozhodovanie a interakciu s okolitým svetom. Podpora zdravého životného štýlu a psychickej pohody mladých ľudí by preto mala byť orientovaná na poskytovanie informácií spôsobom primeraným veku, na dostupnosť zdravotných a poradenských služieb, ako aj na vytváranie bezpečného a podporujúceho prostredia. Zároveň je potrebné vytvárať podmienky pre aktívne podieľanie sa mladých ľudí na príprave a realizácii krokov zameraných na zlepšenie ich zdravia a na udržiavanie zdravého životného štýlu, pričom dôležitú úlohu v ňom zohráva pohyb, šport aj kultúrne aktivity.

CIEĽ 10.1: Podpora zdravého životného štýlu a psychického zdravia mládeže

Východisko: Podľa výskumu HBSC viac ako tretina 15-ročných dievčat a chlapcov na Slovensku pociťovalo nervozitu, podráždenosť alebo mala problémy so zaspávaním aspoň raz týždenne.²⁵ Úzkosť a depresia sú podľa WHO jednou z hlavných príčin chorôb adolescentov vo svete, pričom sú viac ohrozené dievčatá ako chlapci.²⁶ Samovražda je hlavnou príčinou smrti medzi adolescentmi (10-19 rokov) v krajinách s nízkym až stredným príjmom a druhou hlavnou príčinou v krajinách EÚ s vysokým príjmom.²⁷ Mladí ľudia zo sociálne a ekonomicky znevýhodňujúceho prostredia sú obzvlášť ohrození.²⁸ Viac ako 1 z 10 ľudí mladších ako 15 rokov pravidelne konzumuje alkohol (9 % dievčat a 16 % chlapcov). Podľa výsledkov HBSC je vo veku 15 rokov fyzicky aktívnych už iba 12% dievčat.²⁹ Tretím najčastejším zdravotným problémom u adolescentných dievčat sú poruchy príjmu potravy, pričom menej ako 25 % pacientov a pacientiek vyhľadávajú lekársku pomoc.³⁰

Zlé psychické zdravie mládeže súvisí aj so zvýšením rizika úrazov a užívania návykových látok, ktoré majú vplyv na kvalitu a dĺžku života. Medzi obzvlášť zraniteľné skupiny mládeže v rámci ohrozenia psychického zdravia patria mladí ľudia so zdravotným znevýhodnením, chronickými chorobami, ako aj mládež, ktorá je stigmatizovaná a marginalizovaná z dôvodu rasy, farby pleti, jazyka, viery a náboženstva, národného alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, majetku, pohlavia alebo iného postavenia.³¹

Psychosociálne dopady pandémie COVID-19 ovplyvňujú aj mladých ľudí. Sociálna izolácia, zmeny v poskytovaní podporných služieb, zmeny v škole a v práci výrazne ovplyvňujú ich životy. UNESCO uvádza, že až 73% mladých ľudí pociťovalo v čase pandémie potrebu požiadať o pomoc v súvislosti s ich fyzickým a psychickým zdravím; napriek tomu 40% nepožiadalo o pomoc.³²

Oblasť zdravého životného štýlu a psychického zdravia mládeže úzko súvisí aj s inými oblasťami vymedzenými v tejto stratégii. Viaceré opatrenia, ktoré neuvádzame pri špecifikovaní tejto oblasti, no napriek tomu majú na zdravý životný štýl a psychické zdravie mládeže pozitívny vplyv, sú z toho dôvodu uvedené už vyššie, napríklad v oblasti práce s mládežou a voľného času.

²⁵ MADARASOVÁ GECKOVÁ, Andrea. *Sociálne determinanty zdravia školákov: HBSC – Slovensko – 2017/2018* [online]. Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky: Equilibria, s.r.o., Košice, 2019 [cit. 2021-9-24]. ISBN 978-80-7159-242-6. Dostupné z: https://hbcslovakia.files.wordpress.com/2019/06/nar-sprava-zdravie-11_lq.pdf

²⁶ *Adolescent mental health in the European Region: WHO Regional Office for Europe: Factsheet for World Mental Health Day 2018* [online]. Kodaň, Dánske kráľovstvo: Regionálna kancelária Svetovej zdravotníckej organizácie pre Európu, 2018 [cit. 2021-9-24]. Dostupné z: https://www.euro.who.int/data/assets/pdf_file/0005/383891/adolescent-mh-fs-eng.pdf

²⁷ *ibid*

²⁸ *ibid*

²⁹ MADARASOVÁ GECKOVÁ, Andrea. *Sociálne determinanty zdravia školákov: HBSC – Slovensko – 2017/2018* [online]. Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky: Equilibria, s.r.o., Košice, 2019 [cit. 2021-9-24]. ISBN 978-80-7159-242-6. Dostupné z: https://hbcslovakia.files.wordpress.com/2019/06/nar-sprava-zdravie-11_lq.pdf

³⁰ *Chut' žiť*. [online] Dostupné z: <https://chutzit.sk/>

³¹ SLOVESNKO. Zákon č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky: Článok 12, odstavec 2 (Druhá hlava). Bratislava, 1992

³² UNESCO. *Youth As Researchers Initiative: COVID – 19*. Dostupné z: <https://en.unesco.org/covid19/youth/yar>

OPATRENIE 10. 1. 1 V Národnom programe duševného zdravia reflektovať potreby mládeže v rámci zabezpečovania a podpory anonymnej, bezplatnej a ľahko dostupnej siete poradenstva a pomoci pre mladých ľudí.					
INDIKÁTOR 10. 1. 1. 1 Zahrnutie potrieb mládeže do Národného programu duševného zdravia.					
Termín plnenia	2023	Cieľová hodnota	1	Gestor	MZ SR
Spolupracujúce subjekty		Rada vlády SR pre duševné zdravie	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia	
OPATRENIE 10. 1. 2 Realizovať sekundárnu a terciárnu prevenciu v oblasti najčastejších problémov mladých ľudí, zvládania ťažkých životných situácií a psychických porúch mladých ľudí.					
INDIKÁTOR 10. 1. 2. 1 Navýšenie počtu vyvzdelaných detských psychiatrov					
Termín plnenia	2022, 2023	Cieľová hodnota	6	Gestor	MZ SR
Spolupracujúce subjekty		Vzdelávacie organizácie, v ktorých sa vykonáva akreditovaný špecializačný študijný program v špecializačnom odbore detská psychiatria	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia	
INDIKÁTOR 10. 1. 2. 2 Navýšenie počtu detských psychiatrických lôžok					
Termín plnenia	2025	Cieľová hodnota	+20	Gestor	MZ SR
Spolupracujúce subjekty		zdravotnícke zariadenia	Zdroj	EŠIF	
INDIKÁTOR 10. 1. 2. 3 Zriadenie detských stacionárov					
Termín plnenia	2025	Cieľová hodnota	3	Gestor	MZ SR
Spolupracujúce subjekty		zdravotnícke zariadenia	Zdroj	POO	
OPATRENIE 10. 1. 3 Zabezpečiť pre osoby pracujúce s mladými ľuďmi kvalitnú odbornú prípravu zameranú na prvú pomoc pri problémoch v oblasti psychického zdravia.					
INDIKÁTOR 10. 1. 3. 1 Počet vzdelávacích aktivít zameraných na prevenciu a elimináciu psychických problémov pre osoby pracujúce s mládežou					
Termín plnenia	Priebežne 2023 - 2028	Cieľová hodnota	6	Gestor	MŠVVaŠ SR
Spolupracujúce subjekty		IUVENTA MZ SR	Zdroj	ŠR bez potreby navýšenia	

		MVO RCaNS			
OPATRENIE 10. 1. 4 Zabezpečiť a podporovať bezplatnú a ľahko dostupnú sieť poradenstva a pomoci pre mladých ľudí (aj anonymnú), vrátane online poradenstva ako aj krízovej intervencie					
INDIKÁTOR 10. 1. 4. 1 Počet mladých ľudí, ktorí využili pomoc poskytovanú Národnou linkou na pomoc deťom v ohrození VIAC AKO NI(C)K					
Termín plnenia	Priebežne 2022 - 2028	Cieľová hodnota	50	Gestor	ÚPSVR
Spolupracujúce subjekty		MPSVR SR	Zdroj	EŠIF ŠR	
INDIKÁTOR 10. 1. 4. 2 Počet podporených projektov liniek pomoci v rámci dotačnej schémy MŠVvaŠ SR					
Termín plnenia	Priebežne 2022 - 2028	Cieľová hodnota	7	Gestor	MŠVvaŠ SR
Spolupracujúce subjekty		IUVENTA MVO RCaNS	Zdroj	ŠR	

IMPLEMENTÁCIA A VYHODNOCOVANIE STRATÉGIE

Ústredným orgánom štátnej správy, ktorý má koordinujúcu úlohu pri plnení strategických cieľov je MŠVVaŠ SR prostredníctvom vecne príslušného útvaru v spolupráci s organizáciou IUVENTA. Ministerstvo pre účely implementácie stratégie, ako aj jej vyhodnocovania zriaďuje Medzirezortnú pracovnú skupinu pre štátnu politiku v oblasti mládeže (ďalej „MRPS“), s ktorou sú konzultované ciele a opatrenia štátu v rámci politiky mládeže a ktorá sa zároveň podieľa na samotnej implementácii a monitorovaní napĺňania stratégie. Okrem toho členovia MRPS pravidelne komunikujú o poskytovaných príležitostiach pre mladých ľudí v rámci jednotlivých rezortov aj sektorov.

Na implementácii stratégie sa okrem MŠVVaŠ SR podieľajú ďalšie orgány v rámci verejnej správy (inštitúcie štátnej správy, ale aj územná samospráva), súkromný sektor a mimovládny sektor prostredníctvom svojich aktivít. Jednotlivé subjekty zohľadňujú smerovanie štátnej politiky mládeže aj vo svojej činnosti vytváraním iniciatív a projektov, ktoré zahŕňajú ciele politiky mládeže uvedené v tejto stratégii.

Plnenie cieľov je odpočítované a vyhodnocované na pravidelnej dvojročnej báze. V polovici obdobia implementácie Stratégie prebehne jej hĺbkové zhodnotenie, v rámci ktorého bude možné zrevidovať jednotlivé úlohy, príp. navrhnúť nové úlohy vyplývajúce z aktuálnej situácie a potrieb. Okrem toho bude pripravený aj komplexný analytický dokument Správa o mládeži, ktorý poskytne detailný pohľad na jednotlivé strategické oblasti.